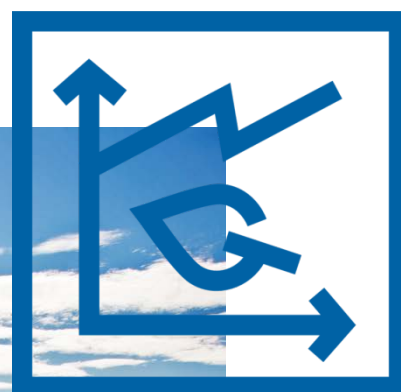

Hållbarhets- rapport 2018

Länsförsäkringar Fondförvaltning AB (Publ)

Innehållsförteckning

Hållbarhetsöversikt	4	Länsförsäkringar Sparmål 2020	21
		Länsförsäkringar Sparmål 2025	21
Fondredovisning	6	Länsförsäkringar Sparmål 2030	21
Länsförsäkringar Asienfond	6	Länsförsäkringar Sparmål 2035	21
Länsförsäkringar Bekväm Fond Balans	7	Länsförsäkringar Sparmål 2040	22
Länsförsäkringar Bekväm Fond Defensiv	7	Länsförsäkringar Sparmål 2045	22
Länsförsäkringar Bekväm Fond Potential	7	Länsförsäkringar Sparmål 2050	22
Länsförsäkringar Bekväm Fond Stabil	7	Länsförsäkringar Sparmål 2055	22
Länsförsäkringar Bekväm Fond Tillväxt	8	Länsförsäkringar Sparmål 2060	22
Länsförsäkringar Europa Aktiv	8	Länsförsäkringar Sverige Aktiv	22
Länsförsäkringar Europa Indexnära	9	Länsförsäkringar Sverige Indexnära	25
Länsförsäkringar Fastighet Europa	10	Länsförsäkringar Tillväxtmarknad Aktiv	26
Länsförsäkringar Fastighetsfond	11	Länsförsäkringar Tillväxtmarknad Indexnära	27
Länsförsäkringar FossilSmart	12	Länsförsäkringar Trygghetsfond	27
Länsförsäkringar Företagsobligation Norden	14	Länsförsäkringar USA Aktiv	28
Länsförsäkringar Global Hållbar	14	Länsförsäkringar USA Indexnära	29
Länsförsäkringar Global Indexnära	16		
Länsförsäkringar Global Strategisk Ränta	17	Metod och redovisning av koldioxidavtryck	31
Länsförsäkringar Japan Indexnära	17		
Länsförsäkringar Kort Ränta Företag	18	Om koldioxidavtryck för investeringar	31
Länsförsäkringar Kort Räntefond	19		
Länsförsäkringar Lång Räntefond	19	Vill ni veta mer om vårt arbete?	32
Länsförsäkringar Multistrategi	19		
Länsförsäkringar Småbolag Sverige	20	Kontaktuppgifter	32
Länsförsäkringar Sparmål 2015	21		

Hållbarhetsöversikt

Denna rapport beskriver vilka hållbarhetsaspekter vi tar hänsyn till i förvaltningen av våra fonder och hur de olika metoderna har använts inom respektive fond under året. Mer information om hållbarhetsarbetet för respektive fond finns i respektive fonds informationsbroschyr samt i fondernas årsberättelser som finns på vår webbplats lansforsakringar.se.

Hållbarhet för oss

Länsförsäkringar Fondförvaltning (Fondbolaget) förvaltar drygt 140 miljarder kronor fördelat i både aktiefonder och räntefonder. Fonderna investerar i ett stort antal bolag över hela världen och det är vår övertygelse att det är bolag som jobbar integrerat med ekonomi, miljö och sociala frågor som kommer vara de bästa investeringarna över tid. Vårt arbete med ansvarsfulla investeringar bygger på internationella konventioner och överenskommelser inom miljö, mänskliga rättigheter, arbetsrätt, korruption och kontroversiella vapen. Fondbolaget är en del av Länsförsäkringar AB och en stor del av hållbarhetsarbetet bedrivs gemensamt för hela Länsförsäkringar AB.

Hållbarhet i investeringsprocessen

Fondbolaget granskar kontinuerligt om fonderna har investerat i bolag som bryter mot internationella konventioner. Om det skulle visa sig att Länsförsäkringars fonder har investerat i ett bolag som bryter mot internationella konventioner inleder vi en dialog för att få till stånd en förändring av bolagets agerande. Om bolaget inte ändrar beteende kan bolaget komma att uteslutas från Länsförsäkringars egna fonder.

I Länsförsäkringars egna fonder finns inga direktinvesteringar i bolag med verksamhet kopplad till kärnvapen, klusterbomber, landminor, kemiska eller biologiska vapen.

Per 31 december 2018 hade Fondbolaget uteslutit 37 (34) bolag som bryter mot internationella normer och konventioner. Under 2018 ändrades definitionen av bolag som kopplas till kärnvapen vilket resulterade i exkludering av ytterligare fem bolag. Två bolag

exkluderades till följd av kränkning av internationella normer, Metallurgical Corporation of China på grund av koppling till miljöförstöring orsakad av gruvavfall i Papua Nya Guinea och Motorola Solutions på grund av koppling till överträdelse av mänskliga rättigheter genom leverans av ett skraddarsytt övervakningssystem till bosättningar på Västbanken. Bosättningarna ligger på ockuperad palestinsk mark. Dessutom gjordes ändring bland de exkluderade bolagen till följd av företagshändelser så som uppköp och fusioner.

Fondbolaget exkluderar även bolag med mer än 20 procent av omsättningen från kol. Under året har listan över exkluderade kolbolag uppdaterats baserat på aktuella omsättningssiffror från bolagen.

Majoriteten av Länsförsäkringars fonder förvaltas av externa förvaltare. Vår investeringsfilosofi bygger på att använda ledande förvaltare med olika placeringsområden och förvaltningsstilar. Alla nya förvaltare utvärderas utifrån hur de arbetar med ansvarsfulla investeringar och vi följer kontinuerligt upp hur deras arbete utvecklas. Under året har ett förvaltarbyte genomförts för fonden Länsförsäkringar Asienfond där den tidigare förvaltaren ersattes med en annan förvaltare med starkare hållbarhetsarbete.

Fondbolagets svenska aktie- och räntefonder förvaltas internt och hållbarhetsanalys är en integrerad del i investeringsprocessen. Länsförsäkringar gör egna hållbarhetsanalyser och samlar in information från bolag genom ett standardiserat frågeformulär som kompletteras med egen analys av rapportering, uppföljande

möten och extern analys när den finns tillgänglig. Bolagen får ett hållbarhetsbetyg, skala icke godkänt till väl godkänt. Målet är att alla innehav i fonderna ska ha ett hållbarhetsbetyg och att majoriteten av innehaven i fonderna ska vara i bolag med betyget väl godkänt. Investeringar i bolag med sämre betyg kan göras förutsatt att bolaget förbättrar sitt arbete.

Hållbarhet i ägararbetet

I ägarstyrningen ingår bolagsdialoger kring hållbarhetsfrågor, ett aktivt deltagande i portföljbolagens valberedningar för att påverka styrelsesammansättningen samt röstning på bolagsstämmor. En långsiktig målsättning är att öka mångfalden i portföljbolagens styrelser vad gäller kön, ålder och bakgrund. Under stämposäsongen 2018 uppgick andelen kvinnliga styrelseledamöter till 38 procent i de bolag där Fondbolaget deltog i valberedningen. Fondbolaget röstar på bolagsstämmor i huvudsak i de bolag där det finns ett väsentligt ägande eller där det av andra skäl är viktigt att rösta. Under 2018 röstade Länsförsäkringar på 60 bolagsstämmor i Sverige och i USA och satt med i 16 valberedningar.

Fondbolaget samarbetar med Kapitalförvaltningen inom Länsförsäkringar AB i arbetet med att bedriva reaktiva och proaktiva dialoger kring hållbarhet. Samarbete sker med ett konsultföretag för att genomlysa och analysera noterade bolagsinnehav utifrån internationella konventioner. Med analysen som utgångspunkt försöker Länsförsäkringar att påverka bolag som bryter mot konventioner genom dialog. Målet är att det analyserade bolaget ska upphöra med kränkningen och vidta förebyggande åtgärder för att förhindra att liknande incidenter upprepas.

2018 gick Länsförsäkringar med i tre nya klimatfokuserade investerarinitiativ: Climate Action 100 riktat mot 100 bolag med de största globala koldioxidutsläppen, ett initiativ riktat mot olje- och gasbolag och ett kring avskogning. Länsförsäkringar gick även med i ett initiativ med fokus på hållbara livsmedel och antibiotika i köttindustrin.

Vidare gav Länsförsäkringar sitt stöd till Access to Medicine, en organisation som verkar för att fler människor globalt ska få tillgång till läkemedel.

Flera av de externa förvaltarna som Länsförsäkringar använder har dessutom egna genomlysningsprocesser av de investeringar de gör och för även själva dialoger med bolag.

Hållbarhets- och temafonder

Förutom det grundläggande arbetet med hållbarhet i fondernas investeringsprocesser och ägararbete så erbjuder Fondbolaget även ett antal fonder med utökade hållbarhetskriterier. Under 2018 lanserades fonden Länsförsäkringar FossilSmart, en global aktiefond som exkluderar bolag som producerar fossila bränslen och överviktar bolag med låga utsläpp av koldioxid inom respektive sektor. Under 2018 blev även aktiefonden Länsförsäkringar Sverige Aktiv Svanen-märkt. Det innebär att fonden uppfyller Svanens krav på att bland annat inte investera i vapen, tobak, fossila bränslen och bolag som begår konventionsbrott. Minst 50 procent av bolagen som väljs in i fonden är i bolag med högt hållbarhetsbetyg. Dessutom uppfyller fonden krav på aktivt ägarstyrningsarbete i form av röstning på bolagsstämmor och dialoger förs med bolagen kring deras hållbarhetsarbete. Sedan tidigare finns även fonden Länsförsäkringar Global Hållbar där hållbarhetsanalysen har en avgörande betydelse för vilka bolag som väljs in i fonden. De bolag som väljs in är de bolag som tydligt kan visa att de prioriterar och utvecklar sitt hållbarhetsarbete.

Resurser och åtaganden för hållbarhet

Länsförsäkringar AB har skrivit under FNs principer för ansvarsfulla investeringar PRI och FN-initiativet Global Compact. Länsförsäkringar AB är medlemmar i Swesif, har deltagit i investerarinitiativet Hållbart Värdeskapande samt stödjer CDP (Carbon Disclosure Project).

Länsförsäkringar AB har undertecknat Montreal Carbon Pledge vilket innebär att vi förbinder oss att årligen mäta och redovisa koldioxidavtrycket för våra investeringar.

Fondredovisning

Här redovisas uppföljningen av hur de olika hållbarhetsmetoderna har använts inom respektive fond under året.

Länsförsäkringar Asienfond

Fonden placerar i asiatiska aktier exkluderat Japan. Investering sker i en mix av lågt värderade aktier med potential till värdetillväxt samt tillväxtbolag. Jämförelseindexet är MSCI Asia ex Japan NR.

I valet av bolag har fondens förvaltare tagit hänsyn till bolagens hållbarhetsarbete genom att inkludera de hållbarhetsfaktorer som är relevanta för respektive bolag i sin analys av bolaget.

Fonden har valt in

Exempel på bolag med starkt hållbarhetsarbete som fonden har varit investerad i under året:

Taiwan Semiconductor Manufacturing

Company (TSMC), Tillverkare av halvledare, Taiwan. TSMCs produktion återfinns i områden där bristen på vatten är en utmaning och bolaget är ledande inom sin bransch när det gäller vattneffektivitet och minskning av vatten i sin produktion. Under de senaste åren har den andel vatten som återvinns i produktionen legat över 85 procent vilket är högre än för jämförbara konkurrenter.

Kasikornbank, Bank, Thailand har tidigare kritiserats för att vara en av medfinansierarna av Xayaburi-dammen i Laos. Dammen har varit förknippad med allvarliga miljörisker, bland annat risken för utrotningen av flera fiskarter vilket i sin tur skulle påverka lokalbefolkningens försörjningsmöjligheter. Efter omfattande kritik mot dammen ändrades den planerade konstruktionen för att bättre anpassas till fiskbeståndet i floden. Kasikornbank har under senare år genomfört stora förbättringar av sitt hållbarhetsarbete och har idag processer på plats för att bedöma sociala och miljömässiga hållbarhetsrisker vid projektfinansiering. Dessa förbättringar har bland annat lett till att de tackat nej till finansiering av flera vattenkraftsprojekt som har varit förknippade med stora hållbarhetsrisker.

Fonden har valt bort

Nedan framgår hur många bolag som varit exkluderade på de marknader där fonden investerar utifrån de exkluderingskriterier som gäller för fonden.

Kontroversiella vapen (kärnvapen, klusterbomber, personminor, kemiska och biologiska vapen)	2 bolag
Mer än 20 % av omsättningen från kol	26 bolag
Konventionsbrott utan åtgärder	1 bolag

Fonden har påverkat

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med fyra stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka tio procent av fondens innehav. De bolag som varit föremål för dialog är de bolag som kan kopplas till brott mot internationella konventioner. Syftet med dialogen är att bolagen ska förändra sitt agerande och förhindra att liknande incidenter inträffar igen.

Exempel på ett bolag som Fondbolaget under året har haft en dialog med via extern leverantör:

Kasikornbank, Bank, Thailand, bakgrunden till dialogen är att Kasikornbank har kopplats till överträdelse av mänskliga rättigheter och Rio-deklarationen genom finansiering av Xayaburi-dammen i Laos. En dialog har pågått med Kasikornbank under flera år och bolaget har gjort stora förbättringar kring sina rutiner för riskhantering av miljö- och sociala frågor i projektfinansiering. Kasikornbank har bland annat implementerat en robust kreditpolicy för finansiering av infrastrukturprojekt baserat på riktlinjer från International Finance Corporation, vilket har lett bolaget till att neka finansiering av flera projekt som ansetts innebära för hög risk.

Länsförsäkringar Bekväm Fond Balans

Bekväm Fond Balans är en aktivt förvaltd fondandelsfond. Fonden har en aktieexponering på mellan 37,5 procent och 67,5 procent. Aktieexponeringen nås genom investeringar i aktiefonder och derivatinstrument. Det långsiktiga riktmärket för aktieexponeringen är 53 procent. Övriga placeringar görs främst i långa räntefonder, absolutavkastande fonder samt korta räntefonder. Fördelningen kan variera beroende på hur förvaltaren bedömer marknaden.

Fonden investerar både i Länsförsäkringars egna fonder och i fonder från andra externa fondbolag. Fonden har under året investerat i följande av Länsförsäkringars egna fonder, se uppföljning av fondens hållbarhetsarbete under respektive fond.

- Länsförsäkringar Sverige Aktiv
- Länsförsäkringar Lång Räntefond
- Länsförsäkringar Global Hållbar
- Länsförsäkringar USA Indexnära
- Länsförsäkringar Tillväxtmarknad Aktiv

Länsförsäkringar Bekväm Fond Defensiv

Bekväm Fond Defensiv är en aktivt förvaltd fondandelsfond. Fonden har en aktieexponering på mellan 0 procent till 20 procent. Aktieexponeringen nås genom investeringar i aktiefonder och derivatinstrument. Det långsiktiga riktmärket för aktieexponeringen är 5 procent. Övriga placeringar görs främst i långa räntefonder, absolutavkastande fonder samt korta räntefonder. Fördelningen kan variera beroende på hur förvaltarna bedömer marknaden.

Fonden investerar både i Länsförsäkringars egna fonder och i fonder från andra externa fondbolag. Fonden har under året investerat i följande av Länsförsäkringars egna fonder, se uppföljning av fondens hållbarhetsarbete under respektive fond.

- Länsförsäkringar Lång Räntefond
- Länsförsäkringar Sverige Aktiv
- Länsförsäkringar Kort Ränta Företag

Länsförsäkringar Bekväm Fond Potential

Fonden har en aktieexponering på mellan 85 och 115 procent. Aktieexponeringen nås genom investeringar i aktiefonder och derivatinstrument. Det långsiktiga riktmärket för aktieexponeringen är 100 procent. Övriga placeringar görs främst i långa räntefonder och absolutavkastande fonder. Fördelningen kan variera beroende på hur förvaltarna bedömer marknaden.

Fonden investerar både i Länsförsäkringars egna fonder och i fonder från andra externa fondbolag. Fonden har under året investerat i följande av Länsförsäkringars egna fonder, se uppföljning av fondens hållbarhetsarbete under respektive fond.

- Länsförsäkringar Sverige Aktiv
- Länsförsäkringar Global Hållbar
- Länsförsäkringar USA Indexnära
- Länsförsäkringar Tillväxtmarknad Aktiv
- Länsförsäkringar Småbolag Sverige

Länsförsäkringar Bekväm Fond Stabil

Bekväm Fond Stabil är en aktivt förvaltd fondandelsfond. Fonden har en aktieexponering på mellan 10 procent och 40 procent. Aktieexponeringen nås genom investeringar i aktiefonder och derivatinstrument. Det långsiktiga riktmärket för aktieexponeringen är 25 procent. Övriga placeringar görs främst i långa räntefonder, absolutavkastande fonder samt korta räntefonder. Fördelningen kan variera beroende på hur förvaltarna bedömer marknaden.

Fonden investerar både i Länsförsäkringars egna fonder och i fonder från andra externa fondbolag. Fonden har under året investerat i följande av Länsförsäkringars egna fonder, se uppföljning av fondens hållbarhetsarbete under respektive fond.

- Länsförsäkringar Sverige Aktiv
- Länsförsäkringar Lång Räntefond
- Länsförsäkringar Global Hållbar

Länsförsäkringar Bekväm Fond Tillväxt

Bekväm Fond Tillväxt är en aktivt förvaldat fondandelsfond. Fonden har en aktieexponering på mellan 60 procent och 90 procent. Aktieexponeringen nås genom investeringar i aktiefonder och derivatinstrument. Det långsiktiga riktmärket för aktieexponeringen är 75 procent. Övriga placeringar görs främst i långa räntefonder och absolutavkastande fonder. Fördelningen kan variera beroende på hur förvaltarna bedömer marknaden.

Fonden investerar både i Länsförsäkringars egna fonder och i fonder från andra externa fondbolag. Fonden har under året investerat i följande av Länsförsäkringars egna fonder, se uppföljning av fondens hållbarhetsarbete under respektive fond.

- Länsförsäkringar Sverige Aktiv
- Länsförsäkringar Global Hållbar
- Länsförsäkringar USA Indexnära
- Länsförsäkringar Tillväxtmarkand Aktiv
- Länsförsäkringar Småbolag Sverige

Länsförsäkringar Europa Aktiv

Fonden placerar i företag som är noterade på aktiemarknaderna i Europa. Fonden har en koncentrerad portfölj med tyngdpunkt på lågt värderade aktier i bolag med hög förväntad utdelning. Fondens jämförelseindex är MSCI Europe NR.

I valet av bolag har fondens förvaltare tagit hänsyn till bolagens hållbarhetsarbete genom att inkludera de hållbarhetsfaktorer som är relevanta för respektive bolag i sin analys av bolaget.

Fonden har valt in

Exempel på bolag med starkt hållbarhetsarbete som fonden har varit investerad i under 2018:

Roche, Läkemedelsbolag, Schweiz, har en gedigen strategi för att hantera otillräckliga medicinska behov på tillväxtmarknader och arbetar med att tillhandahålla innovativa lösningar för sjukdomar som har en ökande trend. Roche har dessutom starka strategier och system för att hantera kemikalieutsläpp och utmärker sig positivt genom hantering av sin egen personal med policyer och program relaterade till anställdas engagemang, utbildning och utveckling.

Michelin, Däcktillverkning, Frankrike, är marknadsledande inom utveckling av mer energieffektiva och säkrare däck vilket leder till mindre utsläpp från transporter och ökad säkerhet i trafiken. De har även ett väl utvecklat samarbete med fackföreningar och nedläggningen av några av bolagets anläggningar har skett i samarbete med fackföreningar och planer och stöd till arbetstagarnas framtida arbetstillfällen har upprättats.

Fonden har valt bort

Nedan framgår hur många bolag som varit exkluderade på de marknader där fonden investerar utifrån de exkluderingskriterier som gäller för fonden.

Kontroversiella vapen (kärnvapen, klusterbomber, personminor, kemiska och biologiska vapen)	5 bolag
Mer än 20 % av omsättningen från kol	4 bolag
Konventionsbrott utan åtgärder	Inga bolag har identifierats på de marknader där fonden investerar.

Fonden har påverkat

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med sju stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka 17 procent av fondens innehav. De bolag som varit föremål för dialog är de bolag som kan kopplas till brott mot internationella konventioner.

Syftet med dialogen är att bolagen ska förändra sitt agerande och förhindra att liknande incidenter inträffar igen.

Exempel på bolag som Fondbolaget via extern leverantör har haft en dialog med under året:

Nestlé, Livsmedelsbolag, Schweiz, är en av världens största inköpare av kakao. Cirka 70 procent av världens kakao kommer från västra Afrika där risken för barnarbete i leverantörskedjan är stor. Problemet med barnarbete är starkt förknippad med fattigdomen i området och kakaobönderna har oftast inte har möjlighet att leva på sin inkomst. Dialogen med bolaget har pågått under flera år och målet är att Nestlé ska upprätta ett system för att identifiera och avhjälpa fall av barnarbete i sin leverantörskedja. Systemet bör vara implementerat bland majoriteten av de jordbrukare som finns bland bolagets leverantör i Ghana och Elfenbenskusten till 2020. Därefter bör systemet implementeras för samtliga leverantörer i dessa länder. Nestlé bör också visa framsteg gällande en levnadsinkomst för jordbrukare i Elfenbenskusten och Ghana. Nestlé har visat på en tydlig vilja att ta itu med problemet och har genomfört flera förbättringar. Ytterligare förbättringar behövs dock fortfarande, speciellt kopplat till att mäta och förbättra kakaoböndernas inkomster.

Fonden är externt förvaltd av Danske Capital på uppdrag av Länsförsäkringar. Fondens externa förvaltare för dessutom egna påverkansdialoger med bolagen i fonden.

Under 2018 har Fondbolaget röstat på bolagsstämman i tre stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka nio procent av fondens marknadsvärde.

Länsförsäkringar Europa Indexnära

Fonden placerar i företag som är noterade på aktiemarknaderna i Europa. Fonden är en indexnära fond och placeringarna efterliknar sammansättningen av indexet MSCI Europe med de avvikelser som kan uppkomma med anledning av att fonden följer fondbolagets

principer för ansvarsfulla investeringar. Det innebär att fondbolaget kan exkludera aktier som ingår i indexet.

Fonden har valt bort

Nedan framgår hur många bolag som varit exkluderade på de marknader där fonden investerar utifrån de exkluderingskriterier som gäller för fonden.

Kontroversiella vapen (kärnvapen, klusterbomber, personminor, kemiska och biologiska vapen)	5 bolag
Mer än 20 % av omsättningen från kol	4 bolag
Konventionsbrott utan åtgärder	Inga bolag har identifierats på de marknader där fonden investerar.

Fonden har påverkat

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med 15 stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka 14 procent av fondens marknadsvärde.

De bolag som varit föremål för dialog är de bolag som kan kopplas till brott mot internationella konventioner. Syftet med dialogen är att bolagen ska förändra sitt agerande och förhindra att liknande incidenter inträffar igen.

Exempel på bolag som Fondbolaget via extern leverantör har haft en dialog med under året:

Glencore, Råvarubolag, Schweiz, kopplas till överträdelse av mänskliga rättigheter genom oljeprospektering i Västsahara. Mål med dialogen är att bolaget antar en policy som förhindrar det från överträdelser av folkkrätten, specifikt FN:s konvention för medborgerliga och politiska rättigheter samt FN-konventionen för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Glencore har till fullo avvecklat sin verksamhet i Västsahara och har inga intentioner att återvända. Bolaget har även stärkt sin riskhantering genom åren och visar nu en hög beredskap kring mänskliga rättigheter och genomlysningprocesser.

Glencore har implementerat en mänskliga rättighets-policy, samt genomfört en riskanalys utifrån ett människorättsperspektiv relaterat till sina verksamheter. Bolaget är även i dialog med frivilligorganisationer och lokalsamhällen i enighet med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.

Rio Tinto, Gruvbolag, Storbritannien, kopplas till miljöförstöring och överträdelse av FN:s konvention om biologisk mångfald genom sitt samarbete med Freeport McMoran, vars dotterbolag driver Grasberg-gruvan i Indonesien. Gruvan deponerar sitt avfall direkt i floden, vilket skadar dess ekosystem och utgör en risk för människors hälsa. Målet med dialogen har varit att bolaget ska säkerställa att avfallet från Grasberg-gruvan hanteras i enlighet med internationellt accepterade riktlinjer, samt att långtidseffekter av verksamheten på miljön minimeras. Bolaget bör även anta en policy som förbjuder deponering av gruvavfall i floder och grunda vattendrag i framtida projekt. Rio Tinto har aktivt bidragit till de förbättringar som gjorts för att minska gruvans miljöpåverkan. Bland de åtgärder som vidtagits är efterbehandling och kontroll av avfallssand, samt hantering av dränagevatten. Rio Tinto antog år 2012 en policy som förhindrar utsläpp av gruvavfall till floder i framtida projekt. Eftersom uppsatta mål har nåtts har dialogen avslutats men bolaget är fortsatt under bevakning.

Fondbolaget har tillsammans med andra investerare besökt koppar- och koboltgruvor i Zambia tillhörande bolaget Glencore. Syftet med besöket var att få en ökad förståelse för bolagets arbete på plats gällande miljöpåverkan, hälsa och säkerhet samt interagerande med lokalsamhället samt att påverka bolaget till att fortsätta fokusera på förbättringar inom dessa områden. Under 2018 har Fondbolaget röstat på bolagsstämman i åtta stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka två procent av fondens marknadsvärde.

Länsförsäkringar Fastighet Europa

Fonden är en aktivt förvaltd aktiefond som har som inriktning att placera främst i fastighetsbolag verksamma i Europa. Fonden kan även investera i europeiska projektutvecklingsbolag som utvecklar bostäder och/eller kommersiella fastigheter och byggbolag som uppför byggnader och/eller infrastruktur.

För de bolag som fonden investerar i sätts ett hållbarhetsbetyg skala icke godkänt till väl godkänt. Ambitionen är att samtliga innehav ska ha ett hållbarhetsbetyg. Betygen baseras på information från bolagen genom ett standardiserat frågeformulär som kompletteras med egen analys av rapportering, uppföljande möten och extern analys när den finns tillgänglig. Investeringar i bolag med sämre betyg kan göras förutsatt att bolaget förbättrar sitt arbete.

Fonden har valt in

De bolag som fonden investerar i får besvara ett antal frågor om sitt hållbarhetsarbete. Bolagens svar kompletteras med egen analys av bolagens rapportering, uppföljande möten och extern analys när den finns tillgänglig. Utifrån analysen sätts ett hållbarhetsbetyg för bolagen, skala icke godkänt till väl godkänt. Ambitionen är att samtliga innehav ska ha ett hållbarhetsbetyg. Investeringar i bolag med sämre betyg kan göras förutsatt att bolaget förbättrar sitt arbete.

Exempel på bolag med starkt hållbarhetsarbete som fonden har varit investerad i under 2018.

Gecina har ända sedan 2007 inkluderat hållbarhet i sin övergripande strategi. Bolaget har en gedigen och ambitiös uppsättning av lång- och kortsiktiga hållbarhetsmål. Till dessa mål finns handlingsplaner samt en kontinuerlig mätning och utvärdering av måluppfyllnad. Gecina har trots högt ställda mål haft en mycket god måluppfyllnad över åren och har under flera års tid mottagit ett flertal internationella priser för sitt gedigna och transparenta hållbarhetsarbete.

Warehouses De Pauw (WDP) har under lång tid investerat mycket i energieffektivisering av sina byggnader. Bolaget var till exempel det första fastighetsbolaget inom nischen lager-, logistik-, lättindustri som fick en byggnad i Europa certifierad av BREEAM (en metod för att bedöma byggnaders miljöprestanda). Som en ledande logistikfastighetspartner har bolaget stora möjligheter att driva branschen mot ökad hållbarhet. WDP har därför fastställt sina hållbarhetsprinciper som centrala för sin strategi. Bolaget strävar efter att uppnå koldioxidneutralitet genom att kombinera investeringar i ett minskat koldioxidavtryck med investeringar i alternativ energi. WDP har mottagit ett flertal internationella priser för sitt hållbarhetsarbete.

Fonden har valt bort

Fonden exkluderar bolag som bryter mot internationella konventioner och som inte vidtar åtgärder för att komma tillrätta med problemet under den tid som anses vara rimlig i det enskilda fallet. Under 2018 har inga sådana bolag identifierats på de marknader där fonden investerar.

Fonden har påverkat

Samtliga bolag som fonden investerat i har fått Fondbolagets enkät med frågor kring bolagets hållbarhetsarbete. Syftet med enkäten är dels att förstå hur bolagen arbetar med hållbarhet men också att påverka dem till att förbättra sitt hållbarhetsarbete genom att identifiera relevanta risker och möjligheter och att hantera dessa genom sätta upp ambitiösa mål och att ha en tydlig uppföljning av sitt arbete.

Under 2018 har Fondbolaget deltagit i valberedningen för två stycken av de bolag som fonden varit investerad i.

Under 2018 har Fondbolaget röstat på bolagsstämman i tre stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka åtta procent av fondens marknadsvärde.

Länsförsäkringar Fastighetsfond

Fonden placerar i entreprenad- och fastighetsförvaltande aktier noterade på börserna i de nordiska länderna. Fondens jämförelseindex är SIX Nordic Real Estate. För de bolag som fonden investerar i sätts ett hållbarhetsbetyg skala icke godkänt till väl godkänt. Ambitionen är att samtliga innehav ska ha ett hållbarhetsbetyg. Betygen baseras på information från bolagen genom ett standardiserat frågeformulär som kompletteras med egen analys av rapportering, uppföljande möten och extern analys när den finns tillgänglig. Investeringar i bolag med sämre betyg kan göras förutsatt att bolaget förbättrar sitt arbete.

Fonden har valt in

De bolag som fonden investerar i får besvara ett antal frågor om sitt hållbarhetsarbete. Bolagens svar kompletteras med egen analys av bolagens rapportering, uppföljande möten och extern analys när den finns tillgänglig. Utifrån analysen sätts ett hållbarhetsbetyg för bolagen, skala icke godkänt till väl godkänt. Ambitionen är att samtliga innehav ska ha ett hållbarhetsbetyg. Investeringar i bolag med sämre betyg kan göras förutsatt att bolaget förbättrar sitt arbete.

Exempel på bolag med starkt hållbarhetsarbete som fonden har varit investerad i under 2018.

Byggpartner i Dalarna har som ett viktigt steg i sitt hållbarhetsarbete haft en dialog med sina kunder och bjudit in dessa till en workshop med temat "Hållbart Byggande". De ville visa upp resultaten de uppnått med hjälp av en livscykelanalysanalys i ett av deras partneringsjobb i Dalarna där de lyckats minska CO₂-utsläppen med hela 40 procent jämfört med en konventionell konstruktion. Nästan 100 anmälda deltagare visade på stort intresse och hur viktig frågan är. Byggpartners mål var att inspirera deras kunder till att det är möjligt att nå mer hållbara byggnationer samtidigt som de ville visa att de är en kompetent partner. Deras affärsmodell partnering ger dessutom mycket goda förutsättningar för att på ett effektivt sätt jobba med hållbart byggande,

genom att de tillsammans med sina kunder jobbar fram en produkt där de har möjlighet att styra materialval och framtida energiförbrukning på ett tidigt stadiet i byggprojekten med hjälp av en livscykelanalys.

Trianon är ett lokalt fastighetsbolag baserat i Malmö. Trianon har under ett flertal år arbetat systematiskt med att förena miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet. Detta arbete har genererat både samhällsnytta och kundnytta i de områden där Trianon verkar. Trianon verkar delvis i socialt utsatta områden och arbetar intensivt med sociala insatser i dessa områden för att höja områdets attraktivitet, något som är till vinning för både de boende i områdena samt för fastighetsvärdet på Trianons tillgångar. Arbetet har resulterat i att flera av de boende har fått arbete, fastigheterna är idag mer miljömässigt hållbara genom genomförda energieffektiviseringar av befintliga fastigheter. Under det gångna året hyrde Trianon ut 70 lägenheter ut till Malmö stad för att motverka hemlösheten samt färdigställde 100 lägenheter med hjälp av investeringsstöd och kunde därmed tillhandahålla rimliga hyror som kan efterfrågas av låginkomsttagare. Barn och unga bland deras hyresgäster stöttas också på olika sätt, bland annat genom att skapa sommarjobb till ungdomar boende i Trianons områden. Trianon fick under 2018 Malmö stads näringslivspris inom miljö och hållbar utveckling.

Fonden har valt bort

Fonden exkluderar bolag som bryter mot internationella konventioner och som inte vidtar åtgärder för att komma tillrätta med problemet under den tid som anses vara rimlig i det enskilda fallet. Under 2018 har inga sådana bolag identifierats på den marknad där fonden investerar.

Fonden har påverkat

Samtliga bolag som fonden investerat i har fått Fondbolagets enkät med frågor kring bolagets

hållbarhetsarbete. Syftet med enkäten är dels att förstå hur bolagen arbetar med hållbarhet men också att påverka dem till att förbättra sitt hållbarhetsarbete genom att identifiera relevanta risker och möjligheter och att hantera dessa genom sätta upp ambitiösa mål och att ha en tydlig uppföljning av sitt arbete.

Under 2018 har Fondbolaget deltagit i valberedningen för 15 stycken bolag som fonden varit investerad i. En långsiktig målsättning är att öka mångfalden i portföljbolagens styrelser vad gäller kön, ålder och bakgrund. Under året ökade andelen kvinnor i styrelsen i fem av de bolagen där Länsförsäkringar deltog i valberedningen. Andelen kvinnor var i genomsnitt 38 procent i de bolag där Länsförsäkringar deltog i valberedningen.

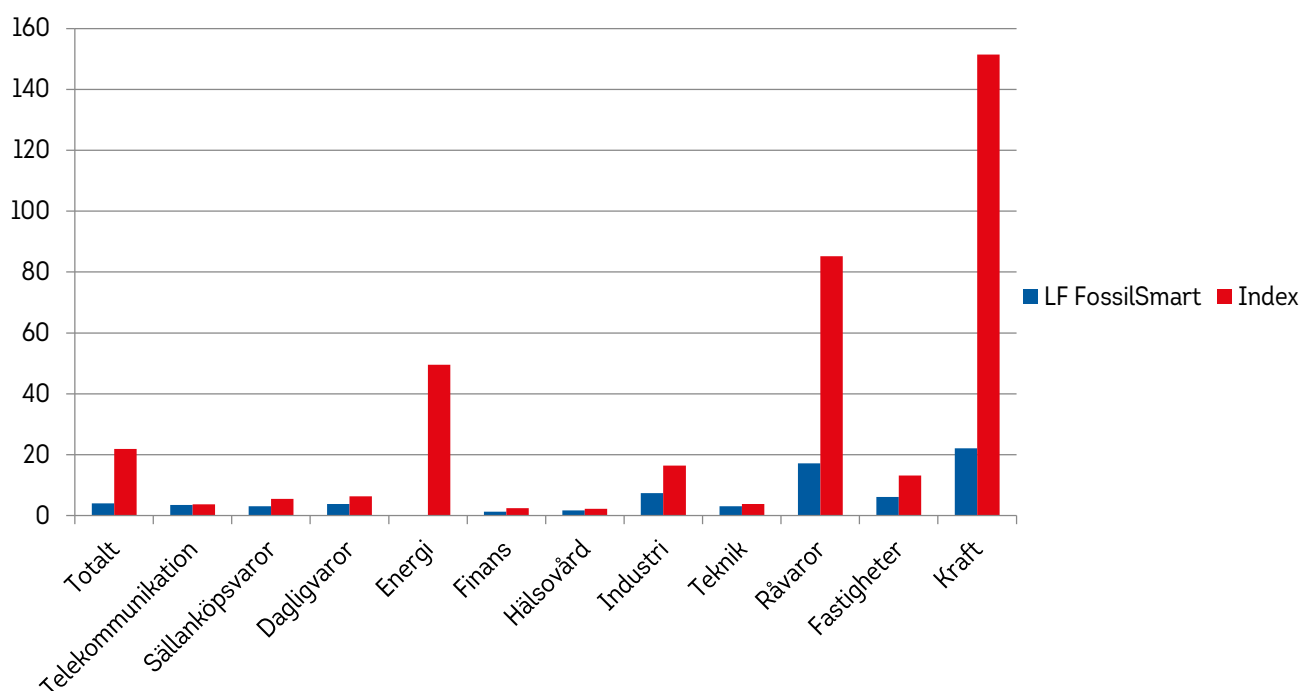
Under 2018 har Fondbolaget röstat på bolagsstämman i 27 stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka 75 procent av fondens marknadsvärde.

Länsförsäkringar FossilSmart

Fonden är en aktiefond som har som inriktning att framförallt placera i företag i olika branscher på de globala aktiemarknaderna. Fonden investerar inte i bolag som utvinner och/eller producerar fossila bränslen (olja, gas och kol). Fonden strävar efter att investera i bolag som släpper ut mindre koldioxid jämfört med andra bolag inom samma sektor. Fondens jämförelseindex är MSCI World NR.

Fonden har valt in

Fonden överviktat bolag med låga utsläpp av koldioxid inom varje sektor. Det innebär att koldioxidavtrycket för fondens investeringar är lägre än för fondens jämförelseindex, både för investeringarna totalt och för respektive sektor. En sammanställning över fondens koldioxidavtryck jämfört med index finns nedan.

Fonden har valt bort

Nedan framgår hur många bolag som varit exkluderade på de marknader där fonden investerar utifrån de exkluderingskriterier som gäller för fonden.

Kontroversiella vapen (kärnvapen, klusterbomber, personminor, kemiska och biologiska vapen)	16 bolag
Produktion av fossila bränslen	81 bolag
Konventionsbrott	5 bolag

Fonden har påverkat

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med 22 stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka sex procent av fondens marknadsvärde. De bolag som varit föremål för dialog är de bolag som kan kopplas till brott mot internationella konventioner. Syftet med dialogen är att bolagen ska förändra sitt agerande och förhindra att liknande incidenter inträffar igen.

Exempel på bolag som Fondbolaget via extern leverantör har haft en dialog med under året:

Apple, hemelektronik, USA, Apple har tidigare anklagats för kränkningar av arbetstagarna rättigheter hos sina leverantörer. Målet med dialogen har varit att Apple ska säkerställa att deras åtaganden gällande arbetstagares rättigheter är implementerade och uppfyllda i hela organisationen och hos deras leverantörer. Apple har genomfört märkbara förändringar i sin leverantörskedja. Företaget har lyckats förbättra praxis gällande arbetsrätt och miljö hos sina leverantörer och har utnyttjat sina påverkansmöjligheter för att driva förändringar inom elektronikbranschen. Även om risken för att företaget är associerat med arbetstagarnas rättigheter är högt är Apple väl rustat att reagera på framtida incidenter. Eftersom uppsatta mål har nåtts har dialogen avslutats men bolaget är fortsatt under bevakning.

Under 2018 har Fondbolaget röstat på bolagsstämman i åtta stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka 0,5 procent av fondens marknadsvärde.

Länsförsäkringar Företagsobligation Norden

Fonden är en aktivt förvaltd företagsobligationsfond med fokus på den nordiska marknaden. Durationen kan uppgå till mellan 0 och cirka 6,5 år. Fonden investerar främst i företagsobligationer med kreditkvalitet om lägst BBB-. Värdepapperna är utgivna av nordiska företag där valutakursen är säkrad.

Fonden har valt in

I analysen av de bolag som ger ut de räntepapper som fonden investerar i tar fondens förvaltare hänsyn till de hållbarhetsfaktorer som är relevanta för respektive bolag.

Exempel på bolag med starkt hållbarhetsarbete vars företagsobligationer fonden varit investerad i under 2018:

Essity, hygien och hälsovårdsbolag, arbetar med produktinnovation för att kunna ligga i täten vad gäller hållbarhet. De arbetar för att använda förnyelsebara material i produkterna, utveckla nya produkter som hjälper människor världen över till bättre hälsa och bättre liv, samt bidrar till det cirkulär samhället genom minskad resursanvändning samt effektiv avfallshantering.

FNs Globala hållbarhetsmål är en utgångspunkt i bolagets arbete och bolagets mål är att bidra till det cirkulära samhället och att driva utvecklingen i fattiga länder vad gäller hygien, hälsa och välbefinnande.

Fonden har valt bort

På den marknad där fonden investerar har inga bolag identifierats utifrån fondens exkluderingskriterier under 2018.

Fonden har påverkat

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med ett av de bolag som fonden varit investerad i.

Nordea, Bank, Sverige, fick i april 2013 respektive i maj 2015 har Nordea Bank kritik från Finansinspektionen (FI) på grund av överträdelser av EU:s sanktions-bestämmelser

och brister i arbetet med att förhindra penningtvätt. Det betyder att det finns en stor sannolikhet att om det gjorts försök att tvätta pengar eller finansiera terrorism kan detta ha skett utan att Nordea har kunnat upptäcka detta. FI rapporterade att Nordea fick en varning och var beordrad att betala högsta administrativa bötesbeloppet på 50 miljoner kronor. I oktober 2018 riktades anklagelser om inblandning i penningtvätt mot Nordea. Målet med dialogen är kontrollera i fall det fortfarande finns utestående frågor och kommentarer från FI gällande bankens anti-penningtvättsarbete och för att säkerställa att dessa hanteras av Nordea. Nordea Bank har varit tydliga med att de ser allvarligt på kritiken från FI och har sedan dess implementerat ett flertal policys och processer för att förstärka sin hantering av risker kopplat till penningtvätt och finansiering av terrorism.

Eftersom fonden investerar i företagsobligationer finns inte möjlighet att påverka genom valberedningar och bolagsstämmor.

Länsförsäkringar Global Hållbar

Fonden placerar i aktier över hela världen, främst i stora bolag på de större marknaderna. Fonden har en diversifierad portfölj med tyngdpunkt på aktier som utmärker sig positivt ur ett hållbarhetsperspektiv i kombination med den underliggande finansiella analysen av bolaget. Fondens jämförelseindex är MSCI World NR.

Länsförsäkringar Global Hållbar investerar i bolag som har en hög nivå på sitt hållbarhetsarbete samt även i bolag som prioriterar och utvecklar sitt hållbarhetsarbete och därmed förväntas göra betydande förbättringar framöver. Fondens förvaltare använder sig av hållbarhetsanalys från ett flertal olika analyskällor för att identifiera dessa bolag. Som ett första steg görs ett grovt urval av bolag som fonden har möjlighet att investera i där ett flertal olika hållbarhetsfaktorer ingår. För de bolag som fonden i nästa steg investerar i görs en djupare bedömning av varje bolags hållbarhetsarbete. Hållbarhetsanalysen anpassas utifrån den sektor som bolaget är verksamt inom. Det

innebär att fonden kan investera i bolag vars verksamhet innebär betydande hållbarhetsrisker (t.ex. oljebolag) förutsatt att bolaget bedöms ha en god hantering av dessa risker jämfört med andra bolag inom samma sektor.

Fonden har valt in

Exempel på bolag som fonden varit investerad i under 2018:

Novo Norisk, Danskt läkemedelsbolag som fokuserar på diabetesbehandling och är ledande inom flera olika hållbarhetsområden i sin bransch. Deras program för tillgång till läkemedel är riktat mot människor som annars saknar tillgång till behandling och för att åstadkomma långsiktiga effekter arbetar bolaget för att bygga partnerskap och kapacitet i de hälso- och sjukvårdssystem som kan möta utvecklingsländernas diabetesepidemi. Bolaget har ett omfattande arbete med etikfrågor som inkluderar återkommande riskbedömningar, årlig utbildning för anställda, interna kontroller och rapportering till styrelsen. Till skillnad från flera av sina konkurrenter har bolaget inte varit inblandat i några negativa incidenter kopplat till bolagets läkemedel.

Örsted, Danskt energibolag som befinner sig i en omvandlingsfas där de avvecklar sin verksamhet inom utvinning och produktion av fossila bränslen och där de samtidigt anpassar sina kolanläggningar till biomassa istället. Bolagets mål är att vara 100 procent förnyelsebara till 2023. Fram till 2025 kommer bolaget tredubbla sin kapacitet inom vindkraft.

Fonden har valt bort

Nedan framgår hur många bolag som varit exkluderade på de marknader där fonden investerar utifrån de exkluderingskriterier som gäller för fonden.

Vapen	35 bolag
Tobak	10 bolag
Mer än 20 % av omsättningen från kol	27 bolag
Konventionsbrott utan att vidta åtgärder	5 bolag

Fonden har påverkat

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med 2 av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka 3 procent av fondens innehav. De bolag som varit föremål för dialog är de bolag som kan kopplas till brott mot internationella konventioner. Syftet med dialogen är att bolagen ska förändra sitt agerande och förhindra att liknande incidenter inträffar igen.

Exempel på bolag som Fondbolaget via extern leverantör har haft en dialog med under året:

Nutrien, Jordbruksbolag, Kanada, kopplas till överträdelse av mänskliga rättigheter genom import av fosfat från Västsahara vilket indirekt finansierar Marockos illegala ockupation av området. Målet med dialogen är att bolaget upphör med inköp av fosfat från Västsahara, eller kan bevisa att utvinningen genomförs i enlighet med den västsahariska befolkningens intressen och önskemål, i linje med FN-utlåtandet från 2002. Att bolaget antar en policy som förhindrar det från överträdelser av folkrätten, specifikt FN:s konvention för medborgerliga och politiska rättigheter samt FN-konventionen för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Sedan fusionen mellan bolagen Potash och Agrium och bildandet av Nutrien i januari 2018 har det nya bolaget uttalat en målsättning att upphöra med import av fosfat från Västsahara tills slutet av 2018. I dialogen har Nutrien förklarat mer i detalj hur bolaget jobbar med att säkerställa mänskliga rättigheter inom sin leverantörskedja på ett generellt plan. En slutgiltigt bekräftelse på att bolaget upphört med import från Västsahara behövs fortfarande. Under året avvecklades innehav i bolaget det ingick inte längre i fonden vid årsskiftet.

Apple, hemelektronik, USA, har tidigare anklagats för kränkningar av arbetstagarna rättigheter hos sina leverantörer. Målet med dialogen har varit att Apple ska säkerställa att deras åtaganden gällande arbetstagares rättigheter är implementerade och uppfyllda i hela organisationen och hos deras leverantörer. Apple har genomfört märkbara förändringar i sin leverantörskedja. Företaget har lyckats förbättra praxis gällande arbetsrätt

och miljö hos sina leverantörer och har utnyttjat sina påverkansmöjligheter för att driva förändringar inom elektronikbranschen. Även om risken för att företaget är associerat med arbetstagarnas rättigheter är högt är Apple väl rustat att reagera på framtida incidenter. Eftersom uppsatta mål har nåtts har dialogen avslutats men bolaget är fortsatt under bevakning.

Fonden är externt förvaltd av Hermes Investment Management på uppdrag av Länsförsäkringar. Fondens externa förvaltare för dessutom egna påverkansdialoger med bolagen i fonden Under 2018 har Fondbolaget röstat på bolagsstämman i fem av de bolag som fonden varit investerat i. Det motsvarar cirka åtta procent av fondens marknadsvärde.

Vid Alphabets årsstämma röstade Fondbolaget för aktieägarförslag om att bolaget ska publicera en rapport över bolagets lobbyingverksamhet, att bolaget ska publicera en rapport över de risker som finns förknippade med hårdare reglering gällande löneskillnader mellan män och kvinnor, att bolagets ersättningspolicy ska inkludera vissa prestationsmål kopplade till hållbarhet och mångfald samt att bolaget ska publicera en rapport över hur bolaget hanterar de risker som finns förknippade med det material som publiceras på bolagets plattform.

Vid American Water Works, Pfizers, Walt Disneys och Verizon årstämmor röstade Fondbolaget för aktieägarförslag om rapportering av bolagens lobbyingverksamhet.

Vid American Water Works årsstämma röstade Fondbolaget även för aktieägarförslag om att bolaget ska publicera en rapport rörande bolagets påverkan och ansvar för "human right to water and sanitation" och att bolaget ska öka transparensen gällande bolagets politiska donationer.

Länsförsäkringar Global Indexnära

Fonden placerar i företag som är noterade på världsmarknaderna exklusive tillväxtmarknaderna. Fonden är en indexnära fond och placeringarna efterliknar sammansättningen av indexet MSCI World med de avvikelser som kan uppkomma med anledning av att fonden följer fondbolagets principer för ansvarsfulla investeringar. Det innebär att fondbolaget kan exkludera aktier som ingår i indexet.

Fonden har valt bort

Nedan framgår hur många bolag som varit exkluderade på de marknader där fonden investerar utifrån de exkluderingskriterier som gäller för fonden.

Kontroversiella vapen (kärnvapen, klusterbomber, personminor, kemiska och biologiska vapen)	16 bolag
Mer än 20 % av omsättningen från kol	27 bolag
Konventionsbrott utan att vidta åtgärder	5 bolag

Fonden har påverkat

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med 39 stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar åtta procent av fondens värde. De bolag som varit föremål för dialog är de bolag som kan kopplas till brott mot internationella konventioner. Syftet med dialogen är att bolagen ska förändra sitt agerande och förhindra att liknande incidenter inträffar igen.

Exempel på bolag som Fondbolaget via extern leverantör har haft en dialog med under året:

Glencore, Råvarubolag, Schweiz, kopplas till överträdelse av mänskliga rättigheter genom oljeprospektering i Västsahara. Mål med dialogen är att bolaget antar en policy som förhindrar det från överträdelser av folkrätten, specifikt FN:s konvention för medborgerliga och politiska rättigheter samt FN-konventionen för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Glencore har till fullo avvecklat sin verksamhet i Västsahara och har

inga intentioner att återvända. Bolaget har även stärkt sin riskhantering genom åren och visar nu en hög beredskap kring mänskliga rättigheter och genomlysningprocesser. Glencore har implementerat en mänskliga rättighetspolicy, samt genomfört en riskanalys utifrån ett människorätts-perspektiv relaterat till sina verksamheter. Bolaget är även i dialog med frivilligorganisationer och lokalsamhällen i enighet med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.

Rio Tinto. Gruvbolag, Storbritannien, kopplas till miljöförstöring och överträdelse av FN:s konvention om biologisk mångfald genom sitt samarbete med Freeport McMoran, vars dotterbolag driver Grasberg-gruvan i Indonesien. Gruvan deponerar sitt avfall direkt i floden, vilket skadar dess ekosystem och utgör en risk för människors hälsa. Målet med dialogen har varit att bolaget bör säkerställa att avfallet från Grasberg-gruvan hanteras i enlighet med internationellt accepterade riktlinjer, samt att långtidseffekter av verksamheten på miljön minimeras. Bolaget bör även anta en policy som förbjuder deponering av gruvavfall i floder och grunda vattendrag i framtida projekt. Rio Tinto har aktivt bidragit till de förbättringar som gjorts för att minska gruvans miljöpåverkan. Bland de åtgärder som vidtagits är efterbehandling och kontroll av avfallssand, samt hantering av dränagevatten. Rio Tinto antog år 2012 en policy som förhindrar utsläpp av gruvavfall till floder i framtida projekt. Eftersom uppsatta mål har nåtts har dialogen avslutats men bolaget är fortsatt under bevakning.

Fondbolaget har tillsammans med andra investerare besökt koppar- och koboltgruvor i Zambia tillhörande bolaget Glencore. Syftet med besöket var att få en ökad förståelse för bolagets arbete på plats gällande miljöpåverkan, hälsa och säkerhet samt interagerande med lokalsamhället samt att påverka bolaget till att fortsätta fokusera på att förbättringar inom dessa områden.

Under 2018 har Fondbolaget röstat på bolagsstämman i 9 av de bolag som fonden varit investerat i. Det motsvarar cirka 0,5 procent av fondens värde.

Länsförsäkringar Global Strategisk Ränta

Fonden investerar globalt i företagskrediter, stats- och bostadsobligationer med olika tidslängd och kreditkvalité. Fonden har möjlighet att hantera både ett stigande och fallande ränteläge och förvaltaren kan röra sig mellan olika typer av kreditrisker. Fonden är en matarfond som placerar i värdepappersfonden BlackRock BGF Fixed Income Global Opportunity Fund.

Fonden har valt bort

Fonden investerar uteslutande i en annan fond, BGF Fixed Income Global Opportunity Fund som exkluderar bolag som är involverade i klustervapen eller landminor.

Länsförsäkringar Japan Indexnära

Fonden placerar i företag som är noterade på den japanska aktiemarknaden. Fonden är en indexnära fond och placeringarna efterliknar sammansättningen av indexet MSCI Japan med de avvikelser som kan uppkomma med anledning av att fonden följer fondbolagets principer för ansvarsfulla investeringar. Det innebär att fondbolaget kan exkludera aktier som ingår i indexet.

Fonden har valt bort

Nedan framgår hur många bolag som varit exkluderade på den marknad där fonden investerar utifrån de exkluderingskriterier som gäller för fonden.

Kontroversiella vapen (kärnvapen, klusterbomber, personminor, kemiska och biologiska vapen)	Inga bolag har identifierats på den marknad där fonden investerar
Mer än 20 % av omsättningen från kol	5 bolag
Konventionsbrott utan att vidta åtgärder	Inga bolag har identifierats på den marknad där fonden investerar

Fonden har påverkat

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med fyra av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka tre procent av fondens marknasvärde. De bolag som varit föremål för dialog är de bolag som kan kopplas till brott mot internationella konventioner. Syftet med dialogen är att bolagen ska förändra sitt agerande och förhindra att liknande incidenter inträffar igen.

Tokyo Electric Power Company (TEPCO),

Elbolag, Japan, kopplas till överträdelse av kärnsäkerhets-konventionen i samband med jordbävningen i Japan 2011 som utlöste en kärnkraftsolycka. TEPCO hade huvudansvaret för säkerheten vid kärnkraftverket men misslyckades med att skydda mot effekterna av jordbävningen och tsunamin som följde. Målet med dialogen är att bolaget kompenserar offren för olyckan, sanerar området och förbättrar sina processer samt att nedmonteringen av de skadade reaktorer och förvaret av kärnbränslet sker på ett säkert sätt. Dialogen med TEPCO har varit intensiv under 2018. Bolaget har utvecklat en strategi för att avveckla kärnkraftverket i Fukushima, men flertalet studier krävs på förhand för att säkerställa resultaten på sikt. Problem kring felaktig rapportering av föroreningsnivåer på platsen uppstod i oktober 2018, vilket bolaget snabbt åtog sig att åtgärda. Dialogen är konstruktiv och bolaget är lyhört för feedback, samtidigt som arbetet med dessa frågor kommuniceras fortlöpande på bolagets hemsida.

Länsförsäkringar Kort Ränta Företag

Fonden är en aktivt förvaltd räntefond med en genomsnittlig löptid om max 360 dagar. Fonden investerar i räntebärande värdepapper i svenska kronor främst utgivna av företag, stat och bostadsinstitut. Fondens jämförelseindex är Handelsbanken Sweden All T-Bill NR SEK.

Fonden har valt in

Vid årsskiftet 2018 var cirka åtta procent av fonden investerad i gröna obligationer.

En hållbarhetsanalys görs av merparten av de bolag som ger ut de räntepapper som fonden investerar i.

Exempel på bolag med starkt hållbarhetsarbete vars företagsobligationer fonden varit investerad i under 2018.

Essity, hygien och hälsovårdsbolag, arbetar med produktinnovation för att kunna ligga i täten vad gäller hållbarhet. De arbetar för att använda förnyelsebara material i produkterna, utveckla nya produkter som hjälper människor världen över till bättre hälsa och bättre liv, samt bidrar till det cirkulära samhället genom minskad resursanvändning samt effektiv avfallshantering. FNs Globala hållbarhetsmål är en utgångspunkt i bolagets arbete och bolagets mål är att bidra till det cirkulära samhället och att driva utvecklingen i fattiga länder vad gäller hygien, hälsa och välbefinnande.

Fonden har valt bort

På den marknad där fonden investerar har inga bolag identifierats utifrån fondens exkluderings-kriterier under 2018.

Fonden har påverkat

Flertalet av de bolag vars företagsobligationer fonden investerar i har fått Fondbolagets enkät med frågor kring bolagets hållbarhetsarbete. Frågorna har i vissa fall följts upp med personliga möten med bolagen. Syftet med enkäten och mötena är dels att förstå hur bolagen arbetar med hållbarhet men också att påverka dem till att förbättra sitt hållbarhetsarbete genom att identifiera relevanta risker och möjligheter och att hantera dessa genom sätta upp ambitiösa mål och att ha en tydlig uppföljning av sitt arbete.

Eftersom fonden investerar i företagsobligationer finns inte möjlighet att påverka genom valberedningar och bolagsstämmor.

Länsförsäkringar Kort Räntefond

Fonden är en aktivt förvaltd räntefond som framförallt placerar i svenska räntebärande värdepapper utgivna av stat, bostadsinstitut och kommuner men kan till viss del även investera i företagskrediter. Innehavens genomsnittliga löptid ligger i regel mellan 0-180 dagar, men får inte överstiga 360 dagar. Fondens jämförelseindex är Handelsbanken Sweden All T-Bill NR SEK.

Fonden har valt in

Vid årsskiftet 2018 var cirka sju procent av fonden investerad i gröna obligationer. En hållbarhetsanalys görs av merparten av de bolag som ger ut de räntepapper som fonden investerar i.

Exempel på bolag med starkt hållbarhetsarbete vars företagsobligationer fonden varit investerad i under 2018.

Essity, hygien och hälsovårdsbolag, arbetar med produktinnovation för att kunna ligga i täten vad gäller hållbarhet. De arbetar för att använda förnyelsebara material i produkterna, utveckla nya produkter som hjälper människor världen över till bättre hälsa och bättre liv, samt bidrar till det cirkulär samhället genom minskad resursanvändning samt effektiv avfallshantering. FNs Globala hållbarhetsmål är en utgångspunkt i bolagets arbete och bolagets mål är att bidra till det cirkulära samhället och att driva utvecklingen i fattiga länder vad gäller hygien, hälsa och välbefinnande.

Fonden har valt bort

På den marknad där fonden investerar har inga bolag identifierats utifrån fondens exkluderingskriterier under 2018.

Fonden har påverkat

Flertalet av de bolag vars företagsobligationer fonden investerar i har fått Fondbolagets enkät med frågor kring bolagets hållbarhetsarbete. Frågorna har i vissa fall följts upp med personliga möten med bolagen. Syftet med enkäten och mötena är dels att förstå hur bolagen arbetar med hållbarhet men också att

påverka dem till att förbättra sitt hållbarhetsarbete genom att identifiera relevanta risker och möjligheter och att hantera dessa genom sätta upp ambitiösa mål och att ha en tydlig uppföljning av sitt arbete.

Eftersom fonden investerar i företagsobligationer finns inte möjlighet att påverka genom valberedningar och bolagsstämmor.

Länsförsäkringar Lång Räntefond

Fonden är en aktivt förvaltd räntefond som framförallt placerar i svenska räntebärande värdepapper utgivna av stat, bostadsinstitut och kommuner men kan till viss del även investera i företagskrediter. Innehavens genomsnittliga löptid är 1-10 år. Fondens jämförelseindex är till 60 procent Handelsbanken Sweden All Mortgage samt till 40 procent Handelsbanken Sweden All Government.

Fonden har valt in

Under 2018 har fonden enbart investerat i svenska stats- och bostadsobligationer samt i tyska och amerikanska statsobligationer.

Fonden har valt bort

På den marknad där fonden investerar har inga bolag identifierats utifrån fondens exkluderingskriterier under 2018.

Länsförsäkringar Multistrategi

Fonden är en multistrategifond med målsättning att leverera en stabil avkastning oavsett om marknaderna stiger eller faller. Fonden investerar i ett flertal olika strategier och förändrar aktivt allokeringen mellan dessa. Framförallt är fonden exponerad mot aktier, obligationer, valutor, fastigheter och penningmarknads-instrument världen över.

Fonden är en matarfond som placerar sina medel i fondandelar i mottagarfondföretaget Aviva Investors Multi-Strategy Target Return Fund V Hedge SEK.

Fonden har valt in

Fondens förvaltare tar både hänsyn till hållbarhetsfaktorer i de strategier som fonden investerar i och investerar också i vissa strategier med teman kopplat till hållbarhet.

Ett exempel på en strategi med hållbarhetstema som fonden investerat i är "att vara kort" (att skapa avkastning genom att aktierna minskar i värde) i europeiska biltillverkare. Bakgrunden är den ökade reglering som fordonssektorn står inför och den stora förändring av marknaden som den ökande andelen elbilar innebär.

I en annan strategi har fonden investerat i industribolag. För investeringen konstruerades ett skräddarsytt index där bolag med svagt hållbarhetsarbete ersattes med bolag med starkare hållbarhetsarbete.

Fonden har valt bort

Fonden investerar uteslutande i en annan fond, Aviva Investors Multi Strategy Target Return. Den fonden exkluderar bolag som är involverade i klustervapen och landminor.

Länsförsäkringar Småbolag Sverige

Fonden placerar i små svenska företag. Inriktningen är mot bolag vars börsvärde inte överstiger 1 procent av det totala börsvärdet på Stockholmsbörsen. Jämförelseindex är Carnegie Small Cap Index.

Fonden har valt in

De bolag som fonden investerar i får besvara ett antal frågor om sitt hållbarhetsarbete. Bolagens svar kompletteras med egen analys av bolagens rapportering, uppföljande möten och extern analys när den finns tillgänglig. Utifrån analysen sätts ett hållbarhetsbetyg för bolagen, skala icke godkänt till väl godkänt. Ambitionen är att samtliga innehav ska ha ett hållbarhetsbetyg. Investeringar i bolag med sämre betyg kan göras förutsatt att bolaget förbättrar sitt arbete.

Exempel på bolag med starkt hållbarhetsarbete som fonden har varit investerad i under 2018.

Thule är ett bolag som utvecklar produkter av hög kvalitet för att möjliggöra enkel och säker transport av allt deras kunder tycker är viktigt att ta med sig för att kunna leva ett aktivt liv. Förutom att underlätta för människor att leva ett aktivt liv, vilket bidrar till hälsa och välbefinnande arbetar bolaget för att ta ansvar för sin miljöpåverkan vid produktion samt för att främja rättvisa och öppna affärsvillkor.

Bravida är ett installationsbolag som arbetar med alla de funktioner som ger fastigheter liv, så som installation av el, värme, sanitet, ventilation med mera. Bravida har som målsättning att vara branschledande inom energi och miljö genom att erbjuda sina kunder energi- och miljöeffektiva lösningar. Bravidas prioriterade områden är hållbar resursanvändning, god arbetsmiljö och god affärsetik.

Fonden har valt bort

På den marknad där fonden investerar har inga bolag identifierats utifrån fondens exkluderings-kriterier under 2018.

Fonden har påverkat

Samtliga bolag som fonden investerat i har fått Fondbolagets enkät med frågor kring bolagets hållbarhetsarbete. Frågorna har i vissa fall följts upp med personliga möten med bolagen. Syftet med enkäten och mötena är dels att förstå hur bolagen arbetar med hållbarhet men också att påverka dem till att förbättra sitt hållbarhetsarbete genom att identifiera relevanta risker och möjligheter och att hantera dessa genom sätta upp ambitiösa mål och att ha en tydlig uppföljning av sitt arbete.

Under 2018 har Fondbolaget deltagit i valberedningen för sju stycken bolag som fonden varit investerad i. En långsiktig målsättning är att öka mångfalden i portföljbolagens styrelser vad gäller kön, ålder och bakgrund. Under året ökade andelen kvinnor i styrelsen i 2 av de bolagen där Länsförsäkringar deltog i valberedningen. Andelen kvinnor var i genomsnitt 38 procent i de bolag där Länsförsäkringar deltog i valberedningen.

Under 2018 har Fondbolaget röstat på bolagsstämman i 21 stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka 35 procent av fondens värde.

Länsförsäkringar Sparmål 2015

Fonden är en generationsfond som initialt placerar upp emot 100 procent i aktier fördelat på globala, tillväxt, svenska och fastighetsaktier. När det är 25 år kvar till måldatum påbörjas en nedtrappning av aktieandelen till förmån för mindre riskfyllda tillgångsslag såsom statsräntor, företagsobligationer och absolutavkastande strategier. Fondteamet övervakar kontinuerligt allokeringen för att säkerställa att de långsiktiga målen för fonden uppfylls. Bortsett från de regelstyrda allokeringsförändringarna har inga stora förändringar gjorts under året.

Fonden investerar både i Länsförsäkringars egna fonder och i fonder från andra externa fondbolag. Fonden har under året investerat i följande av Länsförsäkringars egna fonder, se uppföljning av fondens hållbarhetsarbete under respektive fond.

- Länsförsäkringar Global Indexnära
- Länsförsäkringar Lång Räntefond
- Länsförsäkringar Sverige Indexnära
- Länsförsäkringar Tillväxtmarknad Indexnära

Länsförsäkringar Sparmål 2020

Fonden placerar varje år successivt en lägre andel av tillgångarna i aktier. I nuläget placerar den ca 46 procent i räntebärande värdepapper och krediter samt 54 procent i aktier.

Fonden investerar både i Länsförsäkringars egna fonder och i fonder från andra externa fondbolag. Fonden har under året investerat i följande av Länsförsäkringars egna fonder, se uppföljning av fondens hållbarhetsarbete under respektive fond.

- Länsförsäkringar Global Indexnära
- Länsförsäkringar Lång Räntefond
- Länsförsäkringar Sverige Indexnära
- Länsförsäkringar Tillväxtmarknad Indexnära

Länsförsäkringar Sparmål 2025

Fonden placerar varje år successivt en lägre andel av tillgångarna i aktier. I nuläget placerar den ca 24 procent i räntebärande värdepapper och krediter samt 76 procent i aktier.

Fonden investerar både i Länsförsäkringars egna fonder och i fonder från andra externa fondbolag. Fonden har under året investerat i följande av Länsförsäkringars egna fonder, se uppföljning av fondens hållbarhetsarbete under respektive fond.

- Länsförsäkringar Global Indexnära
- Länsförsäkringar Sverige Indexnära
- Länsförsäkringar Tillväxtmarknad Indexnära
- Länsförsäkringar Fossilsmart
- Länsförsäkringar Lång Räntefond

Länsförsäkringar Sparmål 2030

Fonden placerar varje år successivt en lägre andel av tillgångarna i aktier. I nuläget placerar den ca 13 procent i räntebärande värdepapper och krediter samt 87 procent i aktier.

Fonden investerar både i Länsförsäkringars egna fonder och i fonder från andra externa fondbolag. Fonden har under året investerat i följande av Länsförsäkringars egna fonder, se uppföljning av fondens hållbarhetsarbete under respektive fond.

- Länsförsäkringar Global Indexnära
- Länsförsäkringar Sverige Indexnära
- Länsförsäkringar Tillväxtmarknad Indexnära
- Länsförsäkringar Fossilsmart
- Länsförsäkringar Lång Räntefond

Länsförsäkringar Sparmål 2035

Fonden placerar varje år successivt en lägre andel av tillgångarna i aktier. I nuläget placerar fonden ca 7 procent i räntebärande värdepapper och krediter samt 93 procent i aktier.

Fonden investerar både i Länsförsäkringars egna fonder och i fonder från andra externa fondbolag. Fonden har under året investerat i följande av Länsförsäkringars egna fonder,

se uppföljning av fondens hållbarhetsarbete under respektive fond.

- Länsförsäkringar Global Indexnära
- Länsförsäkringar Sverige Indexnära
- Länsförsäkringar Tillväxtmarknad Indexnära
- Länsförsäkringar Fossilsmart
- Länsförsäkringar Lång Räntefond

Länsförsäkringar Sparmål 2040

Fonden placerar varje år successivt en lägre andel av tillgångarna i aktier. I nuläget placerar fonden ca 3 procent i räntebärande värdepapper och krediter samt 97 procent i aktier.

Fonden investerar både i Länsförsäkringars egna fonder och i fonder från andra externa fondbolag. Fonden har under året investerat i följande av Länsförsäkringars egna fonder, se uppföljning av fondens hållbarhetsarbete under respektive fond.

- Länsförsäkringar Global Indexnära
- Länsförsäkringar Sverige Indexnära
- Länsförsäkringar Tillväxtmarknad Indexnära
- Länsförsäkringar Fossilsmart

Länsförsäkringar Sparmål 2045

Fonden placerar varje år successivt en lägre andel av tillgångarna i aktier. I nuläget placerar fonden i stort sett 100 procent i aktier.

Fonden investerar både i Länsförsäkringars egna fonder och i fonder från andra externa fondbolag. Fonden har under året investerat i följande av Länsförsäkringars egna fonder, se uppföljning av fondens hållbarhetsarbete under respektive fond.

- Länsförsäkringar Global Indexnära
- Länsförsäkringar Sverige Indexnära
- Länsförsäkringar Tillväxtmarknad Indexnära
- Länsförsäkringar Fossilsmart

Länsförsäkringar Sparmål 2050

Fonden placerar varje år successivt en lägre andel av tillgångarna i aktier. I nuläget placerar fonden i stort sett 100 procent i aktier. Fonden är en matarfond som placerar sina medel i mottagarfonden Länsförsäkringar Sparmål 2045.

Länsförsäkringar Sparmål 2055

Fonden placerar varje år successivt en lägre andel av tillgångarna i aktier. I nuläget placerar fonden i stort sett 100 procent i aktier. Fonden är en matarfond som placerar sina medel i mottagarfonden Länsförsäkringar Sparmål 2045.

Länsförsäkringar Sparmål 2060

Fonden placerar varje år successivt en lägre andel av tillgångarna i aktier. I nuläget placerar fonden i stort sett 100 procent i aktier. Fonden är en matarfond som placerar sina medel i mottagarfonden Länsförsäkringar Sparmål 2045.

Länsförsäkringar Sverige Aktiv

Fonden placerar i stora och medelstora företag noterade i Sverige. Fondens jämförelseindex är OMX Stockholm Benchmark (OMXSBXCAP).

Sedan november 2018 är fonden märkt med den nordiska miljömärkningen Svanen. Det innebär att fonden uppfyller Svanens investeringskrav på att bland annat inte investera i vapen, tobak, fossila bränslen och bolag som begår konventionsbrott. Minst 50 procent av bolagen som väljs in i fonden är bolag med högt hållbarhetsbetyg. Dessutom uppfyller fonden krav på aktivtägarestyrningsarbete i form av till exempel röstning på bolagstämmor.

Fonden har valt in

För samtliga bolag som fonden investerar i sätts ett hållbarhetsbetyg skala icke godkänt till väl godkänt. Betygen baseras på information från bolagen genom ett standardiserat frågeformulär som kompletteras med egen analys av rapportering.

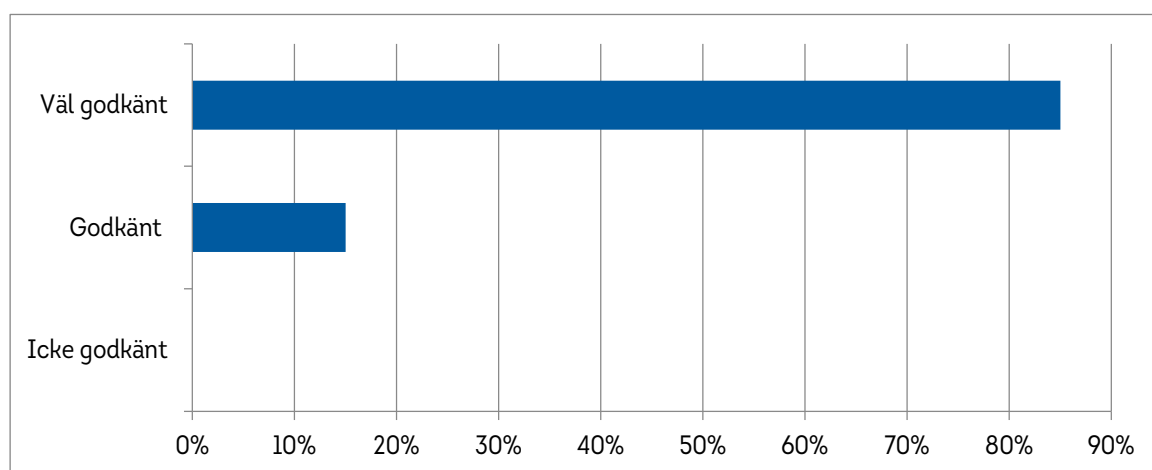
uppföljande möten och extern analys när den finns tillgänglig. För att bolagen ska få betyget väl godkänt behöver de uppfylla ett antal fastställda kriterier. Bland de fastställda kriterierna ingår att bolagen ska identifiera relevanta risker och möjligheter kopplat till hållbarhet i sin verksamhet och hantera dessa genom att sätta upp ambitiösa mål och att ha en tydlig uppföljning av sitt arbete. Minst hälften av fondens innehav är alltid bolag med betyget väl godkänt. Investeringar i bolag med sämre betyg kan göras förutsatt att bolaget förbättrar sitt arbete.

**Fond
3101 0022**

Licensnummer för Svanenmärkning: 3101 0022.
För information om Svanenmärkta fonder se svanen.se/spararen.

Fördelning hållbarhetsnivå på fondens innehav per 2018-12-31, andel av antal bolag.

Exempel på bolag med starkt hållbarhetsarbete som fonden varit investerad i under 2018.

Essity, hygien och hälsovårdsbolag, arbetar med produktinnovation för att kunna ligga i täten vad gäller hållbarhet. De arbetar för att använda förnyelsebara material i produkterna, utveckla nya produkter som hjälper människor världen över till bättre hälsa och bättre liv, samt bidrar till det cirkulära samhället genom minskad resursanvändning samt effektiv avfallshantering. FN:s Globala hållbarhetsmål är en utgångspunkt i bolagets arbete och bolagets mål är att bidra till det cirkulära samhället och att driva utvecklingen i fattiga länder vad gäller hygien, hälsa och välbefinnande.

Husqvarna, tillverkare av produkter för skogspark och trädgårdsskötsel

Husqvarna arbetar med att höja nivån på säkerhet och produkteffektivitet, minska förbrukningen av energi, vatten och andra naturresurser. Husqvarna utvecklar innovativa produkter och affärsmodeller som ger positiva effekter på naturen och människorna.

Framförallt genom nya produkter som drivs av batterier istället för fossila bränslen, genom sitt så kallade "Smart Garden" koncept där bolaget skapar energieffektiva produkter och digitaliserade lösningar och system som till exempel minskar vattenanvändning via bevattningsprodukter. Bolaget arbetar även aktivt med att följa upp och stötta sina leverantörer i deras hållbarhetsarbete.

Fonden har valt bort

Nedan framgår hur många bolag som varit exkluderade på den marknad där fonden investerar utifrån de exkluderingskriterier som gäller för fonden.

Produktion av vapen	1 bolag
Produktion av tobak	1 bolag
Utvinner eller producerar fossila bränslen	2 bolag
Producerar el från fossila bränslen	Inget bolag har identifierats på den marknad där fonden investerar
Bryter mot internationella konventioner	Inget bolag har identifierats på den marknad där fonden investerar

Fonden har påverkat

Samtliga bolag som fonden investerat i har fått Fondbolagets enkät med frågor kring bolagets hållbarhetsarbete. Frågorna har i vissa fall följts upp med personliga möten med bolagen. Syftet med enkäten och mötena är dels att förstå hur bolagen arbetar med hållbarhet men också att påverka dem till att förbättra sitt hållbarhetsarbete genom att identifiera relevanta risker och möjligheter och att hantera dessa genom sätta upp ambitiösa mål och att ha en tydlig uppföljning av sitt arbete.

Under 2018 har Fondbolaget röstat på bolagsstämman i tolv stycken av de bolag som fonden varit investerat i. Det motsvarar cirka 50 procent av fondens värde.

- Atlas Copco
- Autoliv
- Balder
- Bravida
- Dometic
- H&M
- Investor
- Nordea
- SEB
- Swedbank
- Thule
- Volvo

Vid bolagsstämman i Autoliv röstade Fondbolaget nej till punkt 2, Rådgivande röst avseende Autolivs ersättningsprogram 2017 till ledande befattningshavare eftersom ersättningarna till ledningen bedöms sammantaget vara förhållandevis höga. I övriga fall röstade Fondbolaget för styrelsens och valberedningens samtliga förslag och rekommendationer.

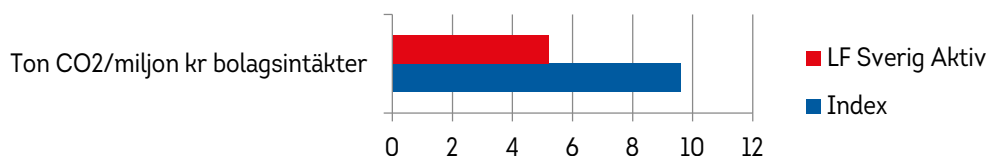
Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med ett av de bolag som fonden varit investerad i.

Nordea, Bank, Sverige fick i april 2013 respektive i maj 2015 har Nordea Bank kritik från Finansinspektionen (FI) på grund av överträdelser av EU:s sanktions-bestämmelser och brister i arbetet med att förhindra penningtvätt. Det betyder att det finns en stor sannolikhet att om det gjorts försök att tvätta pengar eller finansiera terrorism kan detta ha skett utan att Nordea har kunnat upptäcka detta. FI rapporterade att Nordea fick en varning och var beordrad att betala högsta

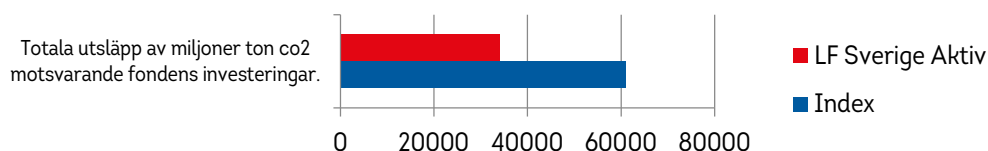
administrativa bötesbeloppet på 50 miljoner kronor. I oktober 2018 riktades anklagelser om inblandning i penningtvätt mot Nordea. Målet med dialogen är kontrollera i fall det fortfarande finns utestående frågor och kommentarer från FI gällande bankens anti-penningtvättsarbete och för att säkerställa att dessa hanteras av Nordea. Nordea Bank har varit tydliga med att de ser allvarligt på kritiken från FI och har sedan dess implementerat ett flertal policys och processer för att förstärka sin hantering av risker kopplat till penningtvätt och finansiering av terrorism.

Koldioxidavtryck

Vi mäter årligen koldioxidavtrycket i alla våra aktiefonder. Mätningen visar att för Länsförsäkringar Sverige Aktiv är både koldioxidavtrycket och de totala utsläppen motsvarande fondens investeringar 50 procent lägre jämfört med index. Mer information om beräkningsmetod för koldioxidavtryck finns på sid 30.

5,2 ton Co2e per miljon kr bolagsintäkter – anger hur mycket koldioxid bolagen i Länsförsäkringar Sverige Aktiv släpper ut i relation till sina intäkter, dvs hur koldioxideffektiva bolagen är.

34 000 ton Co2e visar de totala utsläppen motsvarande fondens investeringar.

Länsförsäkringar Sverige

Indexnära

Fonden är en indexnära fond som i sina placeringar strävar efter att efterlikna det svenska aktieindexet OMX Stockholm Benchmark (OMXSBXCAP) med de avvikelser som kan uppkomma med anledning av att fonden följer fondbolagets principer för ansvarsfulla investeringar. Det innebär att fondbolaget kan exkludera aktier som ingår i indexet.

Fonden har valt bort

På den marknad där fonden investerar har inga bolag identifierats utifrån fondens exkluderingskriterier under 2018.

Fonden har påverkat

Under 2018 har Fondbolaget deltagit i valberedningen för fyra stycken bolag som fonden varit investerad i.

Under 2018 har Fondbolaget röstat på bolagsstämman i arton stycken av de bolag

som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka 35 procent av fondens värde.

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med ett av de bolag som fonden varit investerad i.

Nordea, Bank, Sverige, fick i april 2013 respektive i maj 2015 har Nordea Bank kritik från Finansinspektionen (FI) på grund av överträdelser av EU:s sanktionsbestämmelser och brister i arbetet med att förhindra penningtvätt.

Det betyder att det finns en stor sannolikhet att om det gjorts försök att tvätta pengar eller finansiera terrorism kan detta ha skett utan att Nordea har kunnat upptäcka detta. FI rapporterade att Nordea fick en varning och var beordrad att betala högsta administrativa bötesbeloppet på 50 miljoner kronor. I oktober 2018 riktades anklagelser om inblandning i penningtvätt mot Nordea.

Målet med dialogen är kontrollera i fall det fortfarande finns utestående frågor och kommentarer från FI gällande bankens anti-penningtvättsarbete och för att säkerställa att

dessa hanteras av Nordea. Nordea Bank har varit tydliga med att de ser allvarligt på kritiken från FI och har sedan dess implementerat ett flertal policier och processer för att förstärka sin hantering av risker kopplat till penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsförsäkringar

Tillväxtmarknad Aktiv

Fonden placerar i företag noterade på aktiemarknaderna i världens tillväxtregioner. Fokus ligger på attraktiva aktier i bolag med stabila tillväxtmöjligheter i länder med goda ekonomiska förutsättningar. Fondens jämförelseindex är MSCI Emerging Markets Index NR.

Fonden har valt in

I valet av bolag har fondens förvaltare tagit hänsyn till bolagens hållbarhetsarbete genom att inkludera de hållbarhetsfaktorer som är relevanta för respektive bolag i sin analys av bolaget.

Exempel på bolag med starkt hållbarhetsarbete som fonden har varit investerad i under 2018:

Taiwan Semiconductor Manufacturing

Company (TSMC), Tillverkare av halvledare, Taiwan, i TSMCs produktion återfinns i områden där bristen på vatten är en utmaning och bolaget är ledande inom sin bransch när det gäller vattneffektivitet och minskning av vatten i sin produktion. Under de senaste åren har den andel vatten som återvinns i produktionen legat över 85 procent vilket är högre än för jämförbara konkurrenter.

Nampak, Förpackningstillverkning, Sydafrika. ett fokusområde för Nampak är att tillverka förpackningar utifrån återvunnet material. Bolaget har även kontinuerligt minskat sina utsläpp av växthusgaser och kommer bättre ut än sina konkurrenter i utvärderingar av bolagens klimatpåverkan.

På grund av den politiska situationen i landet är motsättningar mellan olika folkgrupper en utmaning. För att mångfald och inkludering på ett tydligt sätt ska vara en del av bolagets kultur så har Nampak implementerat ett flertal olika mångfaldhetsprogram.

Fonden har valt bort

Nedan framgår hur många bolag som varit exkluderade på de marknader där fonden investerar utifrån de exkluderingskriterier som gäller för fonden.

Kontroversiella vapen (kärnvapen, klusterbomber, personminor, kemiska och biologiska vapen)	2 bolag
Mer än 20 % av omsättningen från kol	29 bolag
Konventionsbrott utan att vidta åtgärder	2 bolag

Fonden har påverkat

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med fyra stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka 2 procent av fondens värde. De bolag som varit föremål för dialog är de bolag som kan kopplas till brott mot internationella konventioner. Syftet med dialogen är att bolagen ska förändra sitt agerande och förhindra att liknande incidenter inträffar igen.

Exempel på bolag som Fondbolaget via extern leverantör har haft en dialog med under året:

Braskem, petrokemibolag, Brasilien, kopplas till mutbrott i Brasilien 2006 – 2014. Målet med dialogen har varit att bolaget ska samarbeta med utredande myndigheter kring mutanklagelserna och att bolagets antikorrupsionsprogram ska stärkas. Bolaget har vidtagit en rad åtgärder för att förbättra situationen och minska risken för liknande händelser framöver, framför allt genom att förbättra sitt etik- och compliancesystem. Bland annat har bolaget stärkt policys och interna kontrollmekanismer och har externa revisorer som verifierar dess framsteg. Braskem har även samarbetat med utredande myndigheter. Eftersom uppsatta mål har nåtts har dialogen avslutats men bolaget är fortsatt under bevakning.

Fonden är externt förvaltd av Wellington Management International på uppdrag av Länsförsäkringar. Fondens externa förvaltare för dessutom egna påverkansdialoger med bolagen i fonden.

Länsförsäkringar

Tillväxtmarknad Indexnära

Fonden placerar i företag som är noterade på de globala tillväxtmarknaderna som finns med i MSCI Emerging Markets Index. Fonden är en indexnära fond och placeringarna efterliknar sammansättningen av indexet MSCI Emerging Markets TR med de avvikelser som kan uppkomma med anledning av att fonden följer fondbolagets principer för ansvarsfulla investeringar. Det innebär att fondbolaget kan exkludera aktier som ingår i indexet

Fonden har valt bort

Nedan framgår hur många bolag som varit exkluderade på de marknader där fonden investerar utifrån de exkluderingskriterier som gäller för fonden.

Kontroversiella vapen (kärnvapen, klusterbomber, personminor, kemiska och biologiska vapen)	2 bolag
Mer än 20 % av omsättningen från kol	29 bolag
Konventionsbrott utan att vidta åtgärder	2 bolag

Fonden har påverkat

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med 31 av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka sju procent av fondens värde. De bolag som varit föremål för dialog är de bolag som kan kopplas till brott mot internationella konventioner. Syftet med dialogen är att bolagen ska förändra sitt agerande och förhindra att liknande incidenter inträffar igen.

Exempel på bolag som Fondbolaget via extern leverantör har haft en dialog med under året:

Braskem, petrokemibolag, Brasilien, kopplas till mutbrott i Brasilien 2006 – 2014. Målet med dialogen har varit att bolaget ska samarbeta med utredande myndigheter kring mut-anklagelserna och att bolagets antikorrupsionsprogram ska stärkas. Bolaget har vidtagit en rad åtgärder för att förbättra situationen och minska risken för liknande händelser framöver, framför allt genom att förbättra sitt etik- och compliancesystem. Bland annat har bolaget stärkt policys och

interna kontrollmekanismer och har externa revisorer som verifierar dess framsteg. Braskem har även samarbetat med utredande myndigheter. Eftersom uppsatta mål har nåtts har dialogen avslutats men bolaget är fortsatt under bevakning.

Fondbolaget har tillsammans med andra investerare besökt koppar- och koboltgruvor i Zambia tillhörande bolaget Vedanta. Syftet med besöket var att få en ökad förståelse för bolagets arbete på plats gällande miljöpåverkan, hälsa och säkerhet samt interagerande med lokalsamhället samt att påverka bolaget till att fortsätta fokusera på förbättringar inom dessa områden.

Länsförsäkringar

Trygghetsfond

Fonden är en fondandelsfond som placerar i en kombination av flera olika tillgångsslag i syfte att skapa en diversifierad portfölj med låg risk och så hög avkastning som möjligt.

Den 11 februari 2019 bytte fonden namn från Länsförsäkringar Trygghetsfond till Länsförsäkringar Mix.

Fonden har valt bort

Nedan framgår hur många bolag som varit exkluderade på den marknad där fonden investerar utifrån de exkluderingskriterier som gäller för fonden.

Kontroversiella vapen (kärnvapen, klusterbomber, personminor, kemiska och biologiska vapen)	27 bolag
Mer än 20 % av omsättningen från kol	41 bolag
Konventionsbrott utan att vidta åtgärder	8 bolag

Cirka en fjärdedel av fondens kapital investeras i fonder från andra fondbolag. Exkluderingskriterierna i dessa fonder kan skiljas sig från Länsförsäkringars egna fonder.

Fonden har påverkat

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med 32 av de bolag som fonden varit investerad i. Flertalet av dessa bolag har varit indirekta innehav i fonden

via fonden Länsförsäkringar Tillväxtmarknad indexnära. De bolag som varit föremål för dialog är de bolag som kan kopplas till brott mot internationella konventioner. Syftet med dialogen är att bolagen ska förändra sitt agerande och förhindra att liknande incidenter inträffar igen.

Exempel på bolag som Fondbolaget via extern leverantör har haft en dialog med under året:

Braskem, petrokemibolag, Brasilien, kopplas till mutbrott i Brasilien 2006 – 2014. Målet med dialogen har varit att bolaget ska samarbeta med utredande myndigheter kring mutanklagelserna och att bolagets antikorrupsionsprogram ska stärkas. Bolaget har vidtagit en rad åtgärder för att förbättra situationen och minska risken för liknande händelser framöver, framför allt genom att förbättra sitt etik- och compliancesystem. Bland annat har bolaget stärkt policys och interna kontrollmekanismer och har externa revisorer som verifierar dess framsteg. Braskem har även samarbetat med utredande myndigheter. Eftersom uppsatta mål har nåtts har dialogen avslutats men bolaget är fortsatt under bevakning.

Under 2018 har Fondbolaget deltagit i valberedningen för tio bolag som fonden varit investerad i. En långsiktig målsättning är att öka mångfalden i portföljbolagens styrelser vad gäller kön, ålder och bakgrund. Under året ökade andelen kvinnor i styrelsen i ett av de bolagen där Länsförsäkringar deltog i valberedningen. Andelen kvinnor var i genomsnitt 38 procent i de bolag där Länsförsäkringar deltog i valberedningen.

Under 2018 har Fondbolaget röstat på bolagsstämman i arton stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka tre procent av fondens värde.

Länsförsäkringar USA Aktiv

Fonden placerar i aktier på den amerikanska marknaden. Inriktningen är främst mot stora amerikanska bolag med potential till god värdeutveckling. Fondens jämförelseindex är S&P 500. I valet av bolag har fondens

förvaltare tagit hänsyn till bolagens hållbarhetsarbete.

Fonden har valt in

I valet av bolag har fondens förvaltare tagit hänsyn till bolagens hållbarhetsarbete genom att inkludera de hållbarhetsfaktorer som är relevanta för respektive bolag i sin analys av bolaget.

Exempel på bolag med starkt hållbarhetsarbete som fonden har varit investerad i under 2018:

NextEra Energy, Elbolag, USA, är ett bolag som för närvarande gör stora förbättringar av sitt hållbarhetsarbete. Bolaget är den största utvecklaren av förnyelsebar energi i USA. Bolaget har gjort investeringar i vindkraft, solenergi, energilagring samt program för ökad energieffektivitet. Förnyelsebar energi utgör i dagsläget ca 30 procent av Next Eras intäkter och bolaget har som mål att öka andelen ytterligare. Bolaget har bland de lägsta utsläppen jämfört med andra amerikanska elbolag. Next Era har minskat sina utsläpp av koldioxid med 52 procent sedan 2001 och har som mål att nå en minskning på 65 procent till år 2021. Avvecklingen av bolagets kolanläggningar ingår som en del i den här utvecklingen. En av bolagets kolanläggningar avvecklades under 2018 och ytterligare en kommer att avvecklas under 2019, vilket kommer minska bolagets utsläpp ytterligare.

Ingersoll-Rand, Tillverkare av värme-ventilations- och luftkonditioneringssystem, USA, är fokuserade på att minska koldioxidavtrycket i sin verksamhet och på att minska sina produkters miljöpåverkan. Genom att förändra tekniken i sina produkter har bolaget som mål att minska koldioxidavtrycket från sina produkter med 50 procent mellan åren 2014 och 2020. Företaget har program för att följa upp anställdas engagemang och har tydliga policyer avseende arbetstagares rättigheter.

Företaget undersöker dessutom medarbetarnas trivsel regelbundet och arbetar för att använda resultat för att förbättra medarbetarnas engagemang.

Fonden har valt bort

Nedan framgår hur många bolag som varit exkluderade på den marknad där fonden investerar utifrån de exkluderingskriterier som gäller för fonden.

Kontroversiella vapen (kärnvapen, klusterbomber, personminor, kemiska och biologiska vapen)	11 bolag
Mer än 20 % av omsättningen från kol	14 bolag
Konventionsbrott utan att vidta åtgärder	3 bolag

Fonden har påverkat

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med 4 av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka fem procent av fondens värde. De bolag som varit föremål för dialog är de bolag som kan kopplas till brott mot internationella konventioner. Syftet med dialogen är att bolagen ska förändra sitt agerande och förhindra att liknande incidenter inträffar igen.

Exempel på bolag som Fondbolaget via extern leverantör har haft en dialog med under året:

Apple, hemelektronik, USA, har tidigare anklagats för kränkningar av arbetstagarnas rättigheter hos sina leverantörer. Målet med dialogen har varit att Apple ska säkerställa att deras åtaganden gällande arbetstagares rättigheter är implementerade och uppfyllda i hela organisationen och hos deras leverantörer. Apple har genomfört märkbara förändringar i sin leverantörskedja. Företaget har lyckats förbättra praxis gällande arbetsrätt och miljö hos sina leverantörer och har utnyttjat sina påverkansmöjligheter för att driva förändringar inom elektronikbranschen. Även om risken för att företaget är associerat med arbetstagarnas rättigheter är högt är Apple väl rustat att reagera på framtida incidenter. Eftersom uppsatta mål har nåtts har dialogen avslutats men bolaget är fortsatt under bevakning.

Fonden är externt förvaltd av J.P Morgan på uppdrag av Länsförsäkringar. Fondens externa förvaltare för dessutom egna påverkansdialoger med bolagen i fonden.

Länsförsäkringar USA

Indexnära

Fonden placerar i företag som är noterade på den amerikanska aktiemarknaden. Fonden är en indexnära fond och placeringarna efterliknar sammansättningen av indexet S&P 500 med de avvikelser som kan uppkomma med anledning av att fonden följer fondbolagets principer för ansvarsfulla investeringar. Det innebär att fondbolaget kan exkludera aktier som ingår i indexet.

Fonden har valt bort

Nedan framgår hur många bolag som varit exkluderade på den marknad där fonden investerar utifrån de exkluderingskriterier som gäller för fonden.

Kontroversiella vapen (kärnvapen, klusterbomber, personminor, kemiska och biologiska vapen)	11 bolag
Mer än 20 % av omsättningen från kol	14 bolag
Konventionsbrott utan att vidta åtgärder	3 bolag

Fonden har påverkat

Fondbolaget har under 2018 via en extern leverantör haft en dialog med 10 av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar cirka sju procent av fondens värde. De bolag som varit föremål för dialog är de bolag som kan kopplas till brott mot internationella konventioner. Syftet med dialogen är att bolagen ska förändra sitt agerande och förhindra att liknande incidenter inträffar igen.

Exempel på bolag som Fondbolaget via extern leverantör har haft en dialog med under året:

Freeport McMoran, Gruvbolag, USA, kopplas genom sitt dotterbolag PT Freeport Indonesia till miljöförstöring och överträdelse av FN:s konvention om biologisk mångfald genom sin drift av Grasberg-gruvan i Indonesien. Gruvan deponerar sitt avfall direkt i floden, vilket skadar dess ekosystem och utgör en risk för människors hälsa. Bolaget kopplas även till kränkningar av mänskliga rättigheter genom betalningar till indonesisk militär för skydd av gruvan.

Målet med dialogen har varit att Freeport ska säkerställa att avfallet från Grasberg-gruvan hanteras i enlighet med internationellt accepterade riktlinjer, samt att långtidseffekter av verksamheten på miljön minimeras. Bolaget bör även anta en policy som förbjuder deponering av gruvavfall i floder och grunda vattendrag. Vidare bör bolaget visa att betalningar till indonesisk militär inte bidrar till kränkningar av mänskliga rättigheter. Freeport har vidtagit åtgärder för att minska miljöpåverkan från Grasberg-gruvan och åtagit sig att sanera den omgivande miljön. Bolaget har bland annat utfört efterbehandling och kontroll av avfalls-sand, samt hantering av dränagevatten och sanering av marken vid dagbrottet. Även om Freeport ännu inte antagit en policy som förbjuder deponering av gruvavfall i floder så används inte metoden i någon av bolagets andra gruvor. Vad gäller kopplingen till indonesisk militär menar Freeport att det inte får anlita extern säkerhetspersonal och måste förlita sig till militären. I mars 2018 publicerade bolaget en rapport som redogjorde för att betalningen till militären inte bidrar till kränkning av mänskliga rättigheter. Bolaget tränar säkerhetspersonal i mänskliga rättigheter och har satt upp en klagomålsmekanism för anställda och allmänheten. Eftersom uppsatta mål har nåtts har dialogen avslutats men bolaget är fortsatt under bevakning.

Apple, hemelektronik, USA, har anklagats för kränkningar av arbetstagarnas rättigheter hos sina leverantörer. Målet med dialogen har varit att Apple ska säkerställa att deras åtaganden gällande arbetstagares rättigheter är implementerade och uppfyllda i hela organisationen och hos deras leverantörer. Apple har genomfört märkbara förändringar i sin leverantörskedja. Företaget har lyckats förbättra praxis gällande arbetsrätt och miljö hos sina leverantörer och har utnyttjat sina påverkansmöjligheter för att driva förändringar inom elektronikbranschen. Även om risken för att företaget är associerat med arbetstagarnas rättigheter är högt är Apple väl rustat att reagera på framtida incidenter.

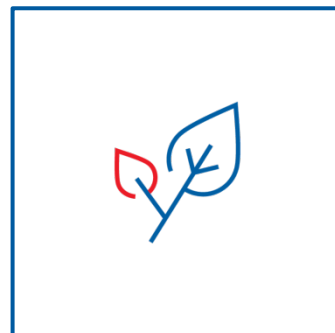
Eftersom uppsatta mål har nåtts har dialogen avslutats men bolaget är fortsatt under bevakning.

Under 2018 har Fondbolaget röstat på bolagsstämman i sex stycken av de bolag som fonden varit investerad i. Det motsvarar sju procent av fondens värde.

- Vid Berkshire Hathaways årsstämma röstade Fondbolaget för ett aktieägarförslag om att bolaget ska anta en ny policy som uppmuntrar bolagets dotterbolag att publicera hållbarhetsrapporter årligen.
- Vid Exxons och General Electrics årstämmor röstade Fondbolaget för aktieägarförslag gällande rapportering av bolagets lobbyingverksamhet.
- Vid Facebooks årsstämma röstade Fondbolaget för aktieägarförslag om att bolaget ska instifta ett riskutskott, att bolaget ska publicera en rapport över hur bolaget hanterar de risker som finns förknippade med det material som publiceras på bolagets plattform samt ett förslag om att bolaget ska publicera en rapport över bolagets policy och mål gällande löneskillnader mellan män och kvinnor.
- Vid Home Depots årsstämma röstade Fondbolaget för aktieägarförslag om att bolaget ska publicera en rapport över sina donationer med politisk påverkan, att bolaget ska publicera information gällande könsuppdelning inom bolaget samt hur bolaget arbetar med att minimera diskriminering.
- Vid Wells Fargos årsstämma röstade Fondbolaget för aktieägarförslag om att införa hållbarhetsrelaterade mål i bolagets ersättningspolicy

Metod och redovisning av koldioxidavtryck

Koldioxidavtrycket beräknas med det intensitetsmått som Fondbolagens Förening rekommenderar. Respektive fonds koldioxidavtryck är summan av utsläpp (mätt i ton) i relation till respektive bolags omsättning per miljoner kr (ton CO₂e/MSEK) och multiplicerat med fondens ägarandel av respektive bolag. Måttet ger information om koldioxidutsläppen per MSEK intäktskronor för de företag fonden valt att investera i.

Fondbolaget har använt utsläppsdata från den brittiska analysfirman Trucost för beräkning av koldioxidavtrycken. Trucost använder data för de växthusgaser (greenhouse gases, GHG) som ingår i GHG Protokoll (Greenhouse Gas Protocol Corporate Standard) omräknade till koldioxidekvivalenter. Data avser Scope 1 och 2, det vill säga direkta utsläpp samt indirekta utsläpp från konsumtion av el, värme och ånga.

För fonden Länsförsäkringar Sverige Aktiv redovisas även den totala mängden utsläpp av växthusgaser motsvarande fondens investeringar.

Koldioxidavtryck för samtliga aktiefonder där täckning finns för mer än 75 procent av innehaven redovisas på vår webbplats lansforsakringar.se.

Om koldioxidavtryck för investeringar

Koldioxidavtrycket ger underlag för att bedöma vissa klimatrelaterade finansiella risker, såsom ett pris på koldioxid, och underlättar påverkan på företagen till minskade utsläpp, genom till exempel krav på utsläppsminskingsmål, riskhantering, affärsstrategier och transparens. Måttet ska ses i kontext av fondbolagets övergripande hållbarhetsarbete.

Koldioxidavtrycket visar en historisk ögonblicksbild av hur utsläppen från bolagen i fondens aktieportfölj ser ut. Värdena kommer att variera i takt med att bolagens utsläpp förändras, men också genom att portföljens sammansättning ändras. Även växelkursförändringar påverkar mätningen.

Observera att koldioxidavtrycket inte visar investeringarnas totala klimatpåverkan bland annat eftersom:

- Endast vissa utsläpp inkluderas. Indirekta utsläpp från leverantörer omfattas inte alltid av beräkningarna och inte heller de vanligtvis omfattande utsläpp som kan följa på användningen av ett företags produkter,
- Utsläppsdata från bolag inte är fullständig,
- Endast vissa tillgångsslag mäts,
- Besparingar av utsläpp genom produkter och tjänster inte räknas in,
- Information om fossila reserver inte ingår,
- Måttet inte säger något om hur väl en portfölj är positionerad mot, eller dess bidrag till, en övergång till ett koldioxidsnålt samhälle.

Vill ni veta mer om vårt arbete?

På vår webbplats lansfosakringar.se hittar du mer information om både vårt arbete med ansvarsfulla investeringar och övergripande kring hållbarhet:

- Fondsortiment och enskilda fonders hållbarhetsprofil
- Fondernas årsberättelser och halvårsredogörelser
- Informationsbroschyrer med fondbestämmelser
- Ägarpolicy
- Ställningstaganden kring internationella normer, affärsetik, kontroversiella vapen och fossila bränslen
- Bolag som omfattas av ägardialoger
- Uteslutna bolag och grund för uteslutning
- Hur vi röstat på bolagsstämmor och vårt arbete i valberedningar
- Hållbarhetsrapport enligt Årsredovisningslagen

Kontaktuppgifter

Frågor kring Länsförsäkringar Fondförvaltnings arbete med ansvarsfulla investeringar
ansvarsfullainvesteringar@lansforsakringar.se